

Молода Україна

журнал української демократичної молоді

РІК ВИДАННЯ XIV

СЕРПЕНЬ — 1964 — AUGUST

116

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ :

В. Сосюра — "Мільйонами став він", **О. Лупій** — "Публіцистичний сонет", **С. Арконада** — Б'ю чолом тобі, Тарасе", **М. Гарасевич** — "Безсмертя", **С. Жолоб** — "Тарасові", **О. Коновал** — Величавий Шевченків день у Вашингтоні", **Т. Сидоренко** — "Марш молоді", **В. Чапленко** — "З нотаток про мову", **М. Ливицький** — "Слово на Шевченківському бенкеті", **М. Рильський** — "Промінь", **О. С.** — "Великий Бенін", **П. Степ** — "Споглядання природи", 3 біографії слів, Одеська Хроніка, повідомлення тощо.

МОЛОДА УКРАЇНА

Видає Центральний Комітет
Об'єднання Демократичної
Української Молоді
Голова ЦК: Є. Федоренко

Редагус Колегія в складі:

Я. Білінський, М. Дальний, О.
Коновал, М. Лебединський, Л.
Ліщина, Л. Павлюк, П. Родак,
О. Сандул.

Головний редактор: П. СТЕП.

Адміністратор: В. ПАВЛЮК.

Статті, підписані прізвиськом
або ініціалами автора, не зав-
жди відповідають поглядам
редакції.

Умови передплати в Канаді:

За 6 чисел (півроку) \$2.00, за
12 чисел (один рік) \$3.50.

В США та інших країнах за
12 чисел — \$4.00.

Ціна окремого числа 35 центів.

MOLODA UKRAINA

(Young Ukraine).

A Ukrainian Monthly Magazine.
Published by the Central Com-
mittee of the Ukrainian Democ-
ratic Youth Association.

President: E. FEDORENKO

Адреса:

MOLODA UKRAINA,
Postal Station "E", Box 8
Toronto, Ont., Canada

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Австралії:

Mr. S. Krywolar,
Box 1586 M,
G. P. O. Adelaide,
S. Australia.

В Аргентині:

"Rada"
Av. J. M. Campos 556,
San Andres, F. C. Mitre
(Bs. As.), Argentina.

В Англії:

Mr. A. Bondarenko,
78 Kersington Park Rd.,
London W. 11. — England.

У Франції:

Mr. N. Grouchetsky,
33, Rue Roque de Fillol,
Puteaux, Seine, — France
K-to: Paris CC 11.087.11

Увага!

Увага!

ПОВІДОМЛЕННЯ

СУЖЕРО І ДОБРУС при співучасті ОДУМ-у Канади

влаштовують

ЗУСТРІЧ Українців США і Канади

присвячену

150-им РОКОВИНАМ НАРОДЖЕННЯ БОРЦЯ, ПРОРОКА
І ПОЕТА

ТАРАСА ГРИГОРОВИЧА ШЕВЧЕНКА.

**Зустріч відбудеться 5 – 6 ВЕРЕСНЯ 1964 р. у від-
починковій оселі "КИЇВ", 26 миль від Торонта.**

**В СУБОТУ 5-го ВЕРЕСНЯ — учасники Зустрічі зустрічаються
в оселі "Київ".**

Від 3-ої год. дня ОДУМівські міжфіліяльні спортові
змагання.

Від 8-ої год. вечора ТОВАРИСЬКА ЗАБАВА.

**В НЕДІЛЮ 6-го ВЕРЕСНЯ — о 10-ій год. ранку, Соборне По-
льове Богослуження в оселі "Київ" з участю Кате-
дрального Хору.**

Промовлятиме проф. ГРИГОРІЙ КОСТЮК.

**З участю видатних мистців та ОДУМівських мистецьких сил
відбудеться КОНЦЕРТ ПІСНІ І ТАНЦІВ з багатою програмою.**

Виступатиме видатний гуморист МИКОЛА ПОНЕДІЛОК.

Весела ватра.

ВЕЛИКИЙ І БАГАТИЙ БУФЕТ НА МІСЦІ.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ.

НА ПЕРШІЙ СТОРІНЦІ ОБКЛАДИНКИ:

Ансамбль Бандуристів Української Православної Ліги Молоді
з Дітройту.

ПОЕЗІЇ, ПРИСВЯЧЕНІ 150-РІЧЧЮ 3 ДНЯ НАРОДЖЕННЯ Т. Г. ШЕВЧЕНКА

Володимир СОСЮРА

МІЛЬЙОНАМИ СТАВ ВІН

Шевченко — це буря!
 Шевченко — це гнів!
 Огненного серця удари,
 як блискавки в небі, як жайвора спів,
 зорі золотої пожари...

Це — сонце, що сяє з-під хмар, як з-під вій,
 розпечений клекіт металу...
 Мільйонами став він у пісні своїй,
 і їхньою пісня ця стала.

У серці народу, в народніх вустах
 їй жити й життя прославляти.
 Садів аромати і шаблі розмах —
 це слово Шевченка крилате.

Орган і сопілка, акорд і струна,
 що радість і сум виливають.
 Це — пісня Шевченка, весела й сумна,
 що солодко серце стискає.

Віддав він народу всі сили в борні
 за долю його соколину,
 і сповнений віри у сонячні дні,
 він кликав любить Україну.

Пітьму освітив Прометей огнем,
 що кликав за волю повстати...
 Ми пісню Шевченка в майбутнє несе́м,
 народнього щастя солдати.

"ЛУ"

Олесь ЛУПІЙ

ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ СОНЕТ

Все людство Кобзаря вивчає,
 Несе, як майва, "Кобзарі".
 Тепер і недобитки-царі
 Тараса нашого читають.

І ниціють: пророк Свободи!
 Й червоно — в зляканих очах...
 Те, що Микола "запрещав",
 Вже добре знають всі народи,
 І той, хто хоче вільно жить,
 Хто раб, і хто напівзакутий,
 Іде стальний обух сталить.

Царі аж казяться від люті:
 Те слово не заборонить,
 Воно вже сказане й почуте!

Сесар АРКОНАДА

Б'Ю ЧОЛОМ ТОБІ, ТАРАСЕ!

Я — невтомний подорожній. Під ногами —
 Шлях чумацький, безконечний, що його
 життям назвали,
 Де цвітуть троянди ніжні і у небо пнеться колос,
 Де гудуть врочисто дзвони і метеляться сніжинки,
 Де павич живе в сусідстві з солов'єм
 дзвінкоголосим,
 Де красі немає ліку і кінця немає диву...
 ...Я — невтомний подорожній... Все іде,
 і все минає.
 А минуле вже ніколи повернутися не може...
 Йде в мою домівку осінь... Виноград уже
 зібрали...
 У прозорім небі жайвір ще снує веселу пісню,
 Та не чую я в цій пісні щастя першого світання...
 Чи вже висохли джерела? Чи камінним
 серце стало?
 Чи не грає синє море під вітрилами тугими?
 ...Я, невтомний подорожній, в час оцей
 вступив до тебе —
 У безкраї володіння Кобзаря і Прометей.
 Там горять мільйони квітів, там мільйон
 кохань бентежних,
 Там вітри гарячі рвуться у натягнутих вітрилах...
 О вітрища-дивовижці, що поезією зветься!
 О поезіє-богине! О Тарасе-нескоримцю,
 Ти найбільший майстер кузні, де вітри
 кують гарячі,
 Де могутня сила серця полум'яного, живого
 Творить промінь непогасний і красу
 безсмертну творить.
 О слова мої незграбні! Таж сказати ви безсилі
 Все, що думає еспанець, в кого рідний
 край украли.
 Та послухай... Твоя пісня підхопила його душу
 І дала вітрила-крила, і джерела знов нуртують.
 Бо сказав йому, Тарасе, ти одну велику правду.
 Ти сказав: від сліз палючих загорись
 увесь, поете.
 Ти сказав: борись, поете, за святу
 народню справу.

Є шляхів багато в світі! І кінця немає руху,
 Та одне життя, і мати, і одна Вітчизна в тебе.
 ...Батьку мій, Тарасе дужий, за палке
 зорі сіяння,
 Подароване тобою, б'ю чолом тобі, великий.
 І моє еспанське серце промовля тобі, Тарасе:
 — Невмирущий, нескоримий!
 Тож прийми мою подяку!

Переклали С. Тельнюк та Л. Олевський

"ЛУ"

Марія Гарасевич

БЕЗСМЕРТЯ

У століття народження Лесі Українки

Є на світі багатства незлічені; є на світі простори нескондені; самоцвіти вбирають жадібні погляди, принадажують сильних тілом діаманти і золото — ховське, холодне, що хоче з сонцем змагатися блиском своїм. Маєтки мільйонами числяться, заздрісно бережені, вони ж бо впливи приносять потужні, і множаться зиски.

Як світ старий, людина без її волі чи бажання тільки гостем з'являється на ньому, і без них відходить з нього. Накопичені добра виховуються і потентат найбільшого добра іде в забуття так само скоро, як і нуждар.

Є на світі інші скарби — скарби, ссайво яких діаманти затьмарює, життєдайністю з сонцем різняється; з ясними зорями, ріками повними, ніжними квітами, полями просторими, буйними травами, горами гордими, з подихом слова, мов криця, невгнєнного пісню співають життя, народи роблять безсмертними і людину нетлінною.

"Кажуть,

**Людина після смерти
Тлінню робиться, безіменням.
Не вірю!**

**Не можна зітерти
Сліди людського генія.
Він зерном у землю падав,
Щоб пахнути теплим**

хлібом, —

**Стояла людина рада
Подібна могутній глибі,
Що увібрала у себе
І сонце, і небо.**

**— — — — —
Безсмерття — життя**

краплина,

**У праці теплом зігріта.
Ні, не вмирає людина.
А стає**

**На покуті
Світу".**

(І. Горбатий "Безсмерття")

Так стала на "покуті світу" жінка, що між жінками рівної ніколи не мала. І не народи сильних, потужних держав, володарів колоній, не народи великих вождів, що вели за собою незчисленні армії для завоювання слабших чи менших народів, народили її, а знедолена ворогом Україна з гордою титанічною душею, обдарована земними й духовними багатствами, красою-надхненницею й піснею славною.

Нарекла себе ця жінка Лесею Українкою, чим ім'я своє зрівняла з батьківщиною, бо все, що жило в ній, для неї дала, бо була найкращою її донькою, її вибраною дитиною, яка за своєю матір'ю-отчизною лиш Українкою могла зватися. Не міг її

народити ніякий інший народ, бо ні один з них не мав сили народити такої величини генія, як Тарас Шевченко, — пророка не лише національного значення, але і вселюдського, бо кожен, хто любить волю й справедливість, хто любить народ і батьківщину свою, як Христову науку, повторить про рочі слова цієї великої Людини. А генії геніїв родять — поряд Шевченка стала Лєся Українка з тією самою зброєю-словом, з тією самою силою — безкомпромісовою вірністю й любов'ю до свого народу, з тією самою правдою — жагучим бажанням волі, в боротьбі за яку найвищу ціну кладеться — життя і вони обидвоє склали його на її вівтарі.

"Коли Київ останній раз зустрічав Лєсю Українку, було "щось невимовно сумне, що зрушувало й шматувало серце. Бліда, прозора постать Лєсі з руками повними квіток, з словами повними енергії, любові і — з смертю в очах" — згадує Л. Старицька-Черняхівська. Смерть в очах носила вона все своє коротке життя. В шаленому напруженні вона боролася з примарою смерті й фізичними тортурями, гартуючи свою волю, щоб життя в кару не перетворилося і вірила, що переможе всі душевні бурі, що серед страшних безсонних ночей вогонь той загориться,

"Де жевріє залізо для мечей,

Гартується ясна і тверда криця.

**Коли я крицею зроблюсь на тім вогні —
Скажіть тоді: нова людина народилась;
А як зломлюсь, не плачте по мені!
Пожалуйте, чому раніше не зломилась!"**

Коли хто в житті мав найбільшу перемогу, то нею була Лєся Українка, що смерть перемогла:

**"Дарма! Нехай умру я, та думка не умре!
В таке безсмертя я привикла вірить".**

Бог їй дав іскру, а це не солодка барвіста слава, не лаврові вінки, це є тяжкий шлях служіння народові:

**"Бачили ви, як велике багаття,
Кида вогонь аж до хмар?**

**"Божая іскра" то тяжке прокляття,
Дикий і лютий пожар.
Вогнища того не може людина
Ні запалить, ні згасить,
В кого ж запала хоч іскра єдина, —
Вік її буде носити!"**

Загартувала волю свою на незламну крицю, щоб мати силу нести "Божу іскру", а з іскри піднявся її величний дух над всіма віками, давши їй справжнє безсмертя, бо крилами його були свята ненависть і любов:

**"Щож — тільки той ненависти не знає,
Хто цілий вік нікого не любив!"**

Всім своїм палким серцем ненавиділа ворога — Росію за поневолення України. Ненавиділа її свіdomo душею й розумом, бачила всю її наготу й відважно проти неї виступала всією своєю поетичною творчістю та здерла облудну маску у відкритому листі до французьких поетів року 1896, коли вони вітали Росію, називаючи її "великою", за укладення союзу з Францією. Її картання повинно бути написане вогненними літерами на небі для всіх тих, хто ще й сьогодні недобачає російської облудности. Ось що писала вона: "Таньба вільним поетам, які перед чужинцем дзвенять ланцюгами, добровільно накладених кайданів. Неволья ще огидніша, коли вона є добровільна..."

...Так, Росія величезна, голод, неосвіченість, злодійство, лицемірство, тиранія безмежна, і всі це великі нещастя, величезні, колосальні, грандіозні... в'язниця поетів, що люблять волю, батьківщину і народ, не така тісна, як інші місця ув'язнення, вона простора й її славне ім'я — Росія"...

Недарма Іван Франко сказав про Лесю Українку: "Мимоволі думаєш, що ця хвора слаба дівчина трохи чи не одинокий чоловік на всю новочасну соборну Україну".

Неволю України переживала вона не тільки як поет переживає за свій народ, але як і особисту неволю та сором, що палили й душили її, мов мариво, переслідували скрізь, накладаючи на неї печаль, скорботу й серце бунтом розривали. Доля її народу і її власна були для неї чимсь дослівно єдиним - нероздільним. В листі до брата Михайла з Відня вона писала: "Ніколи і нігде я не почувала так дотливо, як тяжко носити кайдани, як дуже ярмо намулило мені шию. Не знаю, чи коли вдома були в мене такі години тяжкої, гарячої, гіркої туги, як тут у вільному краю. Мені не раз видається..., що на руках і на шиї у мене видно червоні сліди, що понатирали кайдани та ярмо неволі, і всі бачать ті сліди і мені сором за себе перед вільним народом. Бачиш у мене руки в кайданах, але серце і думка вільні, може вільніші, ніж у всіх людей; тим-то мені так гірко, і тяжко, і сором..." Страждання і біль за долю свого народу, Господньою карсю, мучили велику, вільну українську Лесину душу, підносячи її палкі слова до пророчих і месницьких, бо це була душа, яка ніколи не знала й не хотіла знати спокою в неволі, душа, "що звикла приймати чужі болі й жалі", вмістила в собі "всеохоплюючу" любов. Вона не знала середини: лиш любов або ненависть, не знала іншої відповіді ні можливості, лиш "убий, але не здайся", бо так само, як Шевченко, в спадок іскру батька - Прометея прийняла:

**"Я чую пал її в своїй душі, —
Він, мов пожежі пломень, непокірний,
Він висушив мої дівочі сльози
— — — — —
Тяжкий твій спадок, батьку-Прометею!",**

бо цей вогонь не дає навіть вмерти в неволі.

Лесья Українка сама пізнала й нам передала найвищу істину, що "...хто хилився найнижче, того найбільш топтали люди й коні", що ні сльози, ні ридання, ні мирна коогзистенція, сказавши сьогодні-

нішнім терміном, ні покора, ні терпіння не принесуть визволення, не дадуть зазнати найбільшого щастя, яке може мати народ — волі, бо існує лиш один закон і одна правда:

**"Не ми уб'єм, то нас вони уб'ють,
Ми мусимо боротись..."
"... Наша смерть
научить інших, як їм треба жити".**

Ця єдина правда піднімає в її душі тугу; туга велетом встає і неба сягає, а з нього здійсмає тяж-

ЛЕСЯ УКРАЇНКА

кі слова докори людям, що збайдужілі ганьбу неволі несуть без протесту в своїх "заспаних серцях" і не чують як "дзвонять голосно кайдани":

**"Коли б кайдани брязкіт міг ударить
Перуном в тії заспані серця,
Спокійні чола соромом захмарить
І нагадать усім, що зброя жде борця".**

Як тяжко жаліла вона, що своїми слабими руками

не могла підняти меча й ним ворога рубати. Але її слабі руки з титанічною силою підняли найсильнішу, найстрашнішу, дійсно смертельну зброю: її щире, палке, правдиве слово, яке "розтворює рани" кожному, хто прочитає його: українцеві не дасть спокою в неволі, чужинцеві смолоскипом горітиме, не даючи впасти високим ідеалам людства, поетам не дасть зійти зі свого призначеного "Божою іскрою" місця. Яка б тиранія не ламала їм хребти, яка б спокуса лінії найменшого спротиву не манила їх, яка б модерна пошесть бабрання в беззмисловості не охоплювала їх, все одно їх вогнем пектимуть Лесині слова: "Не поет, хто забуває про страшні народні рани", і з них з гідним ім'ям поета славно ввійдуть в історію тільки ті, які зможуть своїм творчим дорібком ствердити, що вони не забули свого призначення вірно служити своєму народові, відважно стояти на сторожі правди, тевтомно й жертвенно стояти в передових лавах бійців за волю, виступати проти кожного "діла соромного" та ревно берегти своє національне мистецтво.

Леся Українка належить до поетів, що Музу свою повністю ставлять на службу народові, до поетів, яких називають великими синами й дочками свого народу й великими громадянами, а в світовому масштабі називають їх великими людьми. В таких поетів зроджуються задуми, пляни творів, мов дорогі й любі діти, близькі їхнім інтимним людським почуттям, з широкими вільними крилами й тремтливою ніжністю, але як часто, поет мусить їм "скрутити голову" ще ненародженим, бо приречена громадська повинність, бо святий обов'язок вибранця долі народньої не лишає для них ні хвилини часу, не дозволяє їм мати ніякої чисто людської слабости, зневіри чи втоми. В листі до Івана Франка Леся пише: "Такий вже фатум над поетами, що мусять гукати на майданах і "прорециати аки одержимі" в той час, коли б хотіли в землю увійти від туги й замовкнути на віки". Надзвичайно тонко розуміла вона душу поета не тільки, як громадянина, але як людини з усіма нюансами її почуттів. В іншому листі до Івана Франка вона пише про його вірші "Із дневника", де пристрасною щирою печаллю жалує, що багато "поетичних дітей" гине у поета тому, що він в першу чергу мусить писати твори для служіння народові, а те, що нуртує його, як людину, лишається ненаписане. Франко гірко скаржиться на це у своїх віршах "Із дневника", а потім соромиться, що дав волю хвилині інтимних роздумів. Леся пише йому, що добре сталося, що він написав ці вірші, хай люди знають, як тяжко вбивати поетам свої задуми і бути немов "дітовбивцями" своїх рідних, "поетичних дітей", чи, як Франкові примарилися його ненаписані твори "утопленими дітьми". "Так нехай же ніхто не думає, пише Леся, що українські поети нашої доби були *infanticides* (дітовбивці) з легким серцем. Нехай знають, які то страшні часи були ті, коли письменник мусів бути *infanticides* (дітовбивцем). Одна картка з такого дневника стинає кров! І нема сорому такі картки писати і на люди видавати. Чому все має право на сльози: і туга материнська, і нещасне кохання,

і громадський жаль, а тільки душа поета, що втратила свої діти, мусить мовчати?... І скажуть колись люди: коли сей народ пережив і такі часи, і не загинув, то він сильний.

І ще знаєте що? Ваші діти не загинули, бо ось вони вже вголос обізвались, — певне не тим голосом, якого Ви для них бажали, не співом соловейків, але **людським** голосом, людською тугою і, хто знає, може спів соловейків не так проникав би у серце, як сей стогін утоплених дітей Ваших. Все одно, який момент викликав ту скаргу зо дна страшної глибини, але та скарга озвалась не за Вас самих, не за Ваших тільки дітей, то *De profundis* (з глибини) кожного, хто потопив своїх дітей, то акт обвинувачення проти всіх, що винні з цього злочину, проти всього, що вимагає цього злочину".

З цього листа ми не лише пізнаємо щире, глибоке й чутливе серце великої Лесі Українки, що для всіх знайшло потіху і розраду, але це серце відкриває нам ревно бережену тайну душі наших письменників до революції, говорить нам, які літературні скарги були поховані разом з ними, що втратила Україна, якої вартости твори вона могла б ще дати до національної і світової скарбниці, якби народ її мистців був вільний. Ідея запеклого змагання України з Московією за свою національну культуру лягла в основу одного з найславніших її творів "Оргія", де устами головного героя Антея, поетка висловлює свої погляди на безкомпромісність вірності українських мистців батьківщині. Немає прощення для друга, немає милосердя для власної жінки, якщо продають свій талант туди, "де зневажають все, що нам святе" і тим приносять "безслав'я свого краю". "Ми досі не привикли, щоб переможцям вільно називати країну нашу смітником, а нас... сміттям" — відважно заявляє Антей ворогові. Вбивши за зраду рідного мистецтва свою жінку, Антей забиває себе, бо не хотів "топтати рідних лаврів", бо не хотів прийняти "тріумфів" у ворога, які для нього були ганьбою. Так розв'язала Леся проблему вірності українських мистців своєму народові, коли все ж таки вони мали ще вибір.

Знаменні слова наведеного вище листа наводять думку про ще страшнішу правду — про злочин Москви після революції. Їй вже стало мало грабувати Україну з її духового надбання, чи купувати її мистців за гроші, вона поставила перед собою ціль зламати, знищити національний вільний дух дітей Прометея. А наша земля далі породжує великі таланти з "іскрою Божою", яку не може "людина... згасити", але "поетичні діти" їхні виходять на світ каліками, обрубками, блазнями-потворами і тільки десь-не-десь, попри криваві жорна Москви, крадькома проб'ється маленька частинка їхньої правдивої, прекрасної, гордої і вільної української душі. Які духові тортури переживають, вже майже півстоліття, наші мистці? Що на дні "страшної глибини" в них діється? Скільки і яких цінностей втратила Україна за цей час? Сама думка про все це дійсно "стинає кров", а слова поетки лунають ще актуальніше: **"І скажуть колись люди: коли сей народ пережив і такі часи, і не загинув, то він сильний"**.

В українську літературу Леся Українка увійшла сміливо, ідучи рівним, несхибним, певним кроком все вище й вище до вершин літературних досягнень, несучи свіжий подих нового, ще незнаного до неї стилю й форми, наповнюючи свої твори глибокими філософськими думками, важливими національними, соціальними й культурними проблемами, ввела барвисті, сильні та яскраві образи, створила напружені конфлікти, з яких відвічна правда й честь встають над засміченим потоптаним життям, над "соромними" ділами людськими. Її твори є класичними під кожним оглядом: форми, змісту, стилю, ідейності, художніх засобів і мови.

Наймудрішим Лесиним учителем був її народ. В нього вона навчилася багатій мові, що не має меж в гнучкості й тонкості передачі людських складних почувань, роздумів і поривань до високих ідеалів і божественної краси. Саме народ навчив її мови, любови й гніву та запалив її душу ними. Народ і земля його напоїли Лесю красою, показали їй всезрячим очам такі неповторно-розкішні образи свого чарівного багатства, що вони, від маленької дитини, жили в ній не меркнувши ніколи і ніде, дозрівали, виповнювали все її єство й просилися народити їх на світ, показати їх тим, хто не вміє бачити, де живе, пояснити мову величну землі-матері тим, хто не вміє розуміти її. За чотири дні написала Леся твір, який нічого ні подібного, ні рівного собі не має у світовій літературі. Це була драма-феєрія "Лісова пісня" — "пісня" про красу й гармонію природи, про прагнення до гармонії життя на землі, "про одвічну боротьбу людського духа за волю, за правду", про тугу за великою вічною ідеальною любов'ю, про красу душі людини та її життєві конфлікти й падіння, зумовлені руїницьким впливом матеріалістичної щоденної дріб'язкової життєвої суети.

Цей літературний шедевр-чудо, створений авторкою за неймовірно короткий час, вібрав у себе могутню епопею естетичного сприйняття світу та найінтимніших почувань і мрій поетеси. Кажучи письменницьким терміном, писала вона цей твір дослівно запоем, бо Мавка була така близька Лесі, така рідна в письменницькій візії всім її почуванням, і така болючо-нуртуюча Лесю від маленької дитини, що вона не давала спокою разом з таємничо-розкішними волинськими пралісами, позними народніх переказів і вірувань. Про написання "Лісової пісні" й про образ Мавки сама Леся каже: "Воно вже видно треба було колись мені її написати, а тепер прийшов "слухний час" — я й сама не збагну, чому. Зачарував мене сей образ на весь вік".

М. Драй-Хмара в монографії про Лесю Українку пише: "Лісова пісня" — твір автобіографічний в найвищому розумінні цього слова. В ньому відбилося духове життя Лесі Українки, її інтелект, глибока ніжність її психіки, — сильний поетичний порив, весь лабіринт її душі, життя й думок". А проф. Б. Якубський про "Лісову пісню" каже, що це є шедевр серед шедеврів.

Вся творчість Лесі Українки (а особливо драматичні твори) відіграли надзвичайно важливу роль

в українській літературі. А такі її твори, як: "Камінний господар", "Кассандра", "Лісова пісня", "Оргія", Руфін і Присцилла" та інші збагатили рідну й світову літературу справжніми шедеврами, а ім'я Лесі Українки золотими літерами записали в список безсмертних геніїв. Англієць, доктор Пирсвел Канді, перекладач творів Лесі Українки на англійську мову, захоплений нею, він каже: "Це ваш Теннісон, Шеллі і Байрон в одній особі. Це першорядний геній! Вона більше як Франко. Франко вивчений, зроблений поет. Вона ж вроджений геній" ("Америка" ч. 93). "Лісову пісню" Канді порівнює із "Сном літньої ночі" Шекспіра. Відомі літературознавці українські й чужі ставлять Лесю Українку нарівні з Шекспіром, Шіллером, Байроном, Метерлінком, Ібсеном, а проф. Айзеншток не тільки ставить її нарівні з цими іменами, але, заглиблюючись в її творчість все більше й більше, стверджує, що Леся Українка ще дуже-дуже мало досліджена, а ще менше оцінена. Він підкреслив, що ніхто не зможе підняти її на ту височину, де вона повинна стояти в світовій літературі, крім українців, бо лиш кровно споріднений з нею народ, що зріс на тій самій землі й пережив ту саму недолю та тяжкі й гіркі думи, є спроможний відчути всю велич та глибину генія Лесі Українки й розкрити його перед чужим світом. Сам проф. Айзеншток ставив Лесю Українку вище від Байрона.

Додам ще до всього цього слова Миколи Євшана: "в... творах Лесі Українки, я бачу найсильніше слово нашої поезії, найсильніший вислів нової національної душі після Шевченка!"

Безсумнівним вже є те, що в історії світової літератури, ні одна жінка не стане перед Лесею Українкою. Яке місце займе вона в світовій літературі взагалі залежатиме від того, яке місце займе в ній Шевченко, бо безсумнівним є також те, що Леся стане відразу ж після нього, а місце Шевченка залежатиме від нас, коли ми станемо самостійним державним народом і щирою правдою, "мов Господа слово", поставимо його першим між великими. Народ же, який народив таких велетнів, не загине в неволі, бо, як писала Леся Українка, що наші сльози запалють серце і душа повстане:

**"Як же повстане їй не буде впину
Заснути знов, як перш, вона не зможе,
Вона боротись буде до загину:
Або загине, або переможе.
Або погибель, або перемога
Сі дві дороги перед нами стане...
Котра з сих двох нам судиться дорога?
Дарма! повстанем, бо душа повстане".**

Слова поетеси були пророчі, бо душа наша повстала вже в 20-му році і "заснути знов, як перш, вона не зможе".

В Лесі Українки ми мусимо навчитися, в першу чергу, непохитної віри в свій народ і правдивої любови до нього, а значить невтомної й невинної праці та великої посвяти для нього, тоді на все в нас вистачить і сили, і часу, і згоди.

Одержима любов'ю до матері-отчизни, одержима ідеєю визволення з неволі свого народу і ві-

рою в нього, Леся Українка черпала з цього подивугідний, і, незрозумілий для простого смертного, сильний дух. Це було джерелом її творчої наснаги, поетичного надхнення, ба навіть більше того: її внутрішнє покликання служити своїм словом рідному краю до загибелі, було таке сильне, що тільки воно перемагало нестерпні фізичні муки, тільки єдине воно могло стати вірним її другом і плече-в-плече з нею бути в постійній боротьбі із смертю.

Леся каже: "...тоді я тільки можу боротись (чи скорше забувати про боротьбу) з виснаженням, високою температурою й іншими пригнітаючими інтелект симптомами, коли мене попросту гальванізує *idee fixe*, якась непереможна сила. Юрба образів не дає мені спати по ночах, мучить, як нова недуга, — оттоді вже приходить демон, лютий над всі недуги, й наказує мені писати..."

Та не тільки викликає подив і поклоніння прометеївський дух та поетичний геній безсмертної Лесі. Ще є одне в цій унікальній жінці, перед чим зупиняються найбільші уми — це її інтелект, який не можна охопити мірою жодної освіти, хоч над нею, тобто над своєю освітою, вона все життя дуже багато працювала. Тут вже не йде про величезний багаж її знання. Дослідники стають перед витонченістю, складністю, часами майже незбагненністю її думки, реплік чи філософського світосприймання, які вимагають надзвичайно глибоких досліджень і майже універсальної обізнаності, щоб їх збагнути.

Світ зустрівся з рідкісним явищем, коли геній з'єднав вишнього мистця з вишнім інтелектом, опромінюючи їх всеохоплюючим серцем і душею.

Хоч тематику для своїх творів Леся брала з історії чужих народів, античного світу, початків християнства чи біблії, але по-своєї ідейності, значенню й цілеспрямованості всі її твори є глибоко національні українські, сповнені тяжкими думами, гірким жалем, скорботою, що серце кривавить і, просто величною в своїй безмежності, любов'ю до свого народу. Тільки ця чужа тематика уможливила існування таких палких бунтівничих антиросійських творів в Україні.

Змальовуючи чи то грецький народ, завойований Римом в "Орґії", чи ізраїльський, поневолений Вавилоном, у "Вавилонському полоні" й "На руїнах", чи оживляючи повчальний міт про долю зруйнованої Трої в "Кассандрі", чи який би твір не взяли з неукраїнською тематикою, скрізь яскраво виступає українська дійсність, доля нашого народу в російській неволі, палає в них бунт проти ворога, непримиренність і заклик до боротьби за волю та проблеми людини.

Велика ненависть Лесина до ворога, але не менш тяжкий докір і картання для своїх земляків за угодство, оспалість примиренності, пасивності, за отупілість і покору провідної частини суспільства, що в кайданах звикли ходити й сорому та безчестя не відчують.

Люблячи свій народ і відчуючи в ньому колосальну силу, вона бачила Україну, як казкового

велета, що оплутаний дротами, безсилий спить у зачарованому сні, але настане час:

**"І встане велетень тоді,
Розправить руки грізні,
І вміє розірве на собі
Усі дроти залізні".**

Маючи дар пророчиці Кассандри, Леся ясновидючими очима бачила, що силу велета-України відбирають не лише ворожі дроти-кайдани, але й власні темні сили, люди, що своїм змістом лише чорню можуть зватися, незалежно від того, на якому суспільному щаблі вони стоять. Як тяжко не навиділа вона цих ворогів всього світлого, сильного, прекрасного й відважного, що приходить немов спасіння Боже, рятувати свій народ, все-все дає йому, що тільки може дати з себе, аби прозрів, піднявся вище, переміг зло, струсив із себе сонність та інертність. Приходять люди сильні духом, з нездержним пориванням, високими ідеалами, готові на всяку жертву, але оточення, мов холодний сірий камінь не чує його, але юрба не зносить вишнього, стягає собі під ноги, обруджує, зоскаженістю лютою нищить і кричить: "розпни його!", а друзі занадто боязкі та інертні, щоб стати поруч з ними у відвертій боротьбі проти юрби.

Ця проблема мукою лягла на чисту, чесну душу поетеси й навіяла хвилину зневіри: чи варто віддавати життя за юрбу, яка того не гідна. Вона, (тобто ця проблема), відбилася на драматичній поемі "Одержима". Чи авторка вмістила її свідомо — покажуть ґрунтовні дослідження.

"Одержима" була написана за одну ніч в найтяжчу хвилину особистої трагедії. Ось що про це пише сама Леся: "...Я її в таку ніч писала, після якої, певне, буду довго жити, коли вже тоді жива осталась. І навіть писала, не перетравивши туги, а в самому її апогею. Як мене хто спитав, як я з того всього жива вийшла, то я теж могла відповісти: *j'en ai fait un drame* (я творила драму)".

"Тема поеми — ідея великої, шаленої, безумної любови, такої, що через неї треба віддати життя, бо не можна жити на землі без любови, не треба тоді ні життя, ні душі, ні щастя, ні навіть "небесного царства" (Б. Якубський). Така любов навчила Міріам ненависти не лише до ворогів, Мессії, але й до друзів, які не стали до активної боротьби за Мессію, тільки пасивно зі страхом дивилися, як розпинають Сина Божого.

Міріам (а до неї дуже близько стоїть сама авторка) бачила одну гірку й страшну правду життя:

**"...О, яка ж то кара,
Месією, що світ рятує, бути!
Всім дати щастя і нещасним бути,
нещасним так, бо вічно самотнім".**

Міріам бунтується проти люду, якого навіть світло Сина Божого не зрушить, бо він є "темрява", слово не дійде, бо він є "глухонароджений". "...Міріам — це світлий образ борця, це людина активної ненависти до ворогів, незламної волі, безстрашна і самовіддана. Цей образ надає високого громадянського звучання всьому твору, ставить його по-

ряд з кращими романтичними творами..." (Олена Шпильова). "Одержима" — це твір, який вийшов за автобіографічні рамки, глибокий своїм філософським змістом, багатий думками про громадські прикмети й ментальність. Це є високохудожній твір, над яким дослідники будуть ще багато працювати, щоб розкрити все його громадське звучання й особисті почуття сильного індивідуума.

В наші часи Леся Українка, ще більше, ніж п'ятдесят років тому, є жива, сильна, правдива, свіжа, пориваюча й повчальна, актуальна й злободенна. Так само велична своїми ідеями й гостротою слова, з тим однаке, що коли в ті часи її писання розуміла тільки незначна кількість інтелігенції, то сьогодні майже весь народ український піднявся інтелектуально до сприйняття її творів. Він уже свідомо важить кожне Лесине слово. Для нього назва чужої країни чи народу і трагічні, гіркі їхні досвіди вже не є чимсь незнайомим, вже всім є зрозуміла українська дійсність захована за чужою тематикою. Вивищення російського народу у вибраний, переслідування ним України, гніт, неволя — і все це під облудною назвою братньої дружби народів, відкриває всі сторінки Лесиних творів перед нашим народом і кидає в душу:

**"Я мушу знати, що я тут раб з рабів,
Що він мені чужий цей дім неволі,
Що тут мені товаришів нема..."**

Бунтом запалає кожного українця питання:

**"І доки рідний край Єгиптом буде?
Коли загине новий Вавилон?"**

Пророчиця Кассандра кличе нас до чужини. Її правда не викликає більше троянського незадоволення, а вчить наш народ обережності з хитрим ворогом, недовіря до нього, покаже шлях вийти з гіркої троянської долі, а Лесине гостре слово дасть сили до цього. Іфігенія не дасть нам в ситому добробуті забути рідний край, бо Лесина туга за ним це є також наша туга:

**"А в серці тільки ти,
Єдиний мій, коханий рідний краю!
Все, все, чим красен людський вік короткий,
Лишила я в тобі...
Родина, слава, молодість, кохання
Зосталися далеко за морями.
А я сама на сій чужій-чужині,
Неначе тінь забутої людини..."**

Правдиво, з розмахом і справжнім мистецтвом увіковічив мистець Черешньовський постать поетеси, вже без фізичного страждання, тільки такою, як вона лишилася. Коли я дивлюсь на, з бронзи вилиту, Лесю Українку, що гордо ступає у вічність з серцем вільнішим ніж у всіх людей, я відчуваю безсмертність великої душі, нетлінність великої людини, вічність її геніальних творів. Я розумію, що то є безсмертя. Я бачу, як вона певною ходою іде назустріч визволенню України, назустріч її новим вільним співцям:

**"Інші будуть співці по мені,
Інші будуть лунати пісні,**

**Вільні, гучні, одважні та горді
Поєднуються в ясній акорді
І полинуть у ті небеса,
Де сіяє одвічна краса,
Там на їх обізветься луною
Пісня та, що не згине зо мною".**

7 лютого 1964.

ТАРАСОВІ

*Коли серцю моєму неспокою треба,
Коли сил воно прагне здобути, для добра, —
Я іду, наш Кобзарю коханий, до тебе
Так, як спраглий у спеку іде до Дніпра.*

*Я іду не одна: Нече море до скелі приходить,
Щоб тобі уклонитись до ніг, цілий світ,
Бо крізь хмари часу зміг розгледіть ти сонце,
що сходить,
І життям нелегким наближав його радісний схід.*

*Ми тобі несемо наші в тебе закохані душі:
Ніжні — яблуні квіт, єдині й тверді, ніби сталь,
І ніяким громам твоєю велич не зменшить,
не зрушить,
Бо з любови народньої — твій п'єдесталь.*

*І ніяким вітрам не завіять до тебе стежини,
Ані зливам не змить, ні засипать снігом
забуття:
Найміцніші скрижалі — це серце величне
людини,
І на них твоє ім'я навіки вписало життя!*

*Ми йдемо, ідемо... Наша думка і порух — єдині,
Наша пісня, як голуб, що б'ється крилом
у блакить.
Навіть сивий Дніпро усміхнувся від щастя
дитинно.
Чуєш? — Він заспівав, той, хто вмів такі бурі
творить!*

*І пісень тих не треба нікому шукати
По холодних чужинах, заморських краях:
Нече небо весняне на зорі, багата,
На пісні Україна багата твоєю!
— Спи ж спокійно, Кобзарю, під зорями світлого
неба! —*

*Віковічно вирує прадавня Чернеча гора.
...Коли людям у серці ясного неспокою треба —
Идуть до тебе вони, нече спраглий іде до Дніпра.*

Світлана ЖОЛОБ

учениця 10 класи с. Межиріч Корсунь —
Шевченківського району на Черкащині.

Олексій КОНОВАЛ

ВЕЛИЧАВИЙ ШЕВЧЕНКІВ ДЕНЬ У ВАШІНГТОНІ

1964 рік не є звичайним, для українців, роком. Цього року припадає 150-річчя з дня народження найбільшого сина України Тараса Шевченка. Скрізь, де тільки перебувають українці, урочисто відзначається роковини палкого борця за справедливість, що не жалів ні свого здоров'я, ні життя, не боячись ні переслідувань, ні поневірян, віддавав усе, що тільки міг, на жертівник Батьківщини. Тому нам, що опинились поза межами України, як здебільшого перебував і Тарас Шевченко, ім'я Кобзаря України, що болів долею свого поневоленого закріпаченого народу, як болієм і ми, є безмежно дороге і рідне. І не диво, що мрією українців було поставити, в цей ювілейний Шевченківський Рік, пам'ятник Тарасові Шевченкові в країні Вашингтона, того Вашингтона, що про його устрій мріяв Тарас Шевченко і для свого українського народу. Ця мрія українців у вільному світі почала в цій році набирати конкретних форм. У Вашингтоні розпочали підготовляти площу для поставлення пам'ятника, а все українське громадянство з нетерпінням очікувало та готовилося до довгожданого 27 червня 1964 року, дня відкриття пам'ятника.

Кільканадцять днів перед датою відкриття до Вашингтону, столиці США, почали прибувати українці. У п'ятницю 26 червня, з усіх кінців безмежної Америки вирушила молодь та старше громадянство в прикрашених жовтоблакитними наліпками, що сповіщали про великий для українців день, автобусами, автоматами, потягами та літаками. Всі дороги вели до Вашингтону. Надійшов і день 27 червня. Площу недалеко монументу Джорджа Вашингтона почали заповнювати багато тисяч українців. Почали формуватися групи для походу вулицями столиці до площі Тараса Шевченка. Там стоїть уніформована молодь ОДУМ-у, Пласту, СУМА. Далі студентство, українські ветерани та українське громадянство під знаками своїх штатів. О 10-ій год. майже 40.000 членів українських молодечих організацій та інших об'єднаних українських громад вирушили 15-ою вулицею до пам'ятника Т. Г. Шевченкові. Святочна колона з багатьма оркестрами, прикрашена сотнями жовтоблакитних українських та американсько-зоряних і різних організаційних прапорів завернула ліворуч і попрямувала Пенсільванською вулицею, лишаючи Білий Дім по лівій стороні. Це ж на цій вулиці, що з'єднує Білий Дім і Капітолій, кожного року відбуваються величаві паради американських збройних сил. Це ж нею проїздили майже всі президенти США на інавгураційні врочистості до Капітолію. І цією вулицею гордо відбивають такт тисячі українців. А між ними, майже на чолі походу, репрезентанти — негри з сво-

єю оркестрою, нащадки славного актора Айри Олдріджа, друга нашого Кобзаря.

В цій численній святковій параді йдуть струнки уніформовані, по шість в ряди, колони одумівок і одумівців. Перед ними несуть майорючі український та американський прапори, що майорять у повітрі. Зараз за ними прапор ГУ ОДУМ-у. За прапорами, гордо відбивають кроки, члени ЦК та ГУ ОДУМ-у США та Канади. А далі прапори всіх філій ОДУМ-у, що з'їхалися на це всеукраїнське свято з усіх закутків Америки, навіть з берегів Тихого Океану з Портлянду, штат Орігон. За філійними прапорами марширує численне життєрадісне, горде членство ОДУМ-у. Бож це в їх Київщині, Полтавщині, Чернігівщині чи Волині так часто перебував Тарас Шевченко.

Одумівці крокують вулицями Вашингтону.

Святочна парада розтяглася на милі. Вже перші колони вірних, відданих ідеалам Тараса Шевченка, повернули праворуч на 23-ту вулицю, що веде до площі, де стоїть пам'ятник. На площі, замкнутій 22-ою і 23-ою та "П" вулицями, в затінку дерев стоїть покритий жовтим шовковим покривалом пам'ятник. Довкола нього вже зібралося тисячі людей. Площа — трикутник хутко заповнюється.

Перед самим пам'ятником на кріслах займають місця визначні особи українського громадського життя, між котрими видно і Голову Виконного Органу УНР-и Миколу Лівницького, духовенство та багаточисленних представників преси. В тіні дерев сів, чекаючи початку, Президент УНР-и д-р Степан Витвицький.

Довкола закритого пам'ятника зайняли місця члени ОДУМ-у, СУМА та Пласту. Площа вже більше не може вмістити людей, що все надходять і надходять. Ясне гаряче вашінгтонське сонце щедро кидає своє проміння на сто тисячну вільну українську родину, що з'їхалася сюди з Америки й Канади. Є тут і делегації

з Аргентини, Англії, Австралії, Бразилії, Бельгії, Німеччини, Франції та інших країн світу. Всі з'їхалися, щоб показати нашому відвічному ворогові — Москві, що нас не одиниці, а сотні тисяч. І що наша любов до пророка України є безмежна, як безмежні степи України.

Через голосники ллються пісні на слова Т. Шевченка у виконанні Капелі Бандуристів ім. Тараса Шевченка з Дітройту та об'єднаних хорів під кер. Ан. Рудницького, що розмістилися в тіні недалеко від пам'ятника.

Під самим пам'ятником Тарасові Шевченкові збираються головні учасники церемонії відкриття: Президент екзильного українського уряду УНР д-р Степан Витвицький, митрополит Української Православної Церкви Іоан Теодорович, митрополит Української Католицької Церкви Амврозій Сенишин, єпископ Мстислав, єпископ Ярослав Габро, єпископ Йосип Шмондюк, конгресмени Фіген і Дєрвінські, проф. Роман Смаль-Стоцький, проф. Лев Добрянський, Степан Ярема, Йосип Лисогір, д-р Ярослав Падох, фільмові артисти українського роду Джек Пеленс та Майк Мазуркі та ін.

Зближається перша година дня. Вдарено в бубни. Стотисячна маса ожила. На площі з'явився 34-ий президент США, герой 2-ої світової війни ген. Двайт Д. Айзенгавер, що прилетів з свого Гетісбургу гелікоптером. Його обличчя усмінене, веселе. Радо і щиро вітається. Могутні щирі оплески довго не втихають.

Величне всеукраїнське свято — відкриття пам'ятника Тарасові Григоровичу Шевченкові — розпочато американським національним гімном. Митрополит Амврозій читає зворушливу молитву в англійській та українській мовах. Коротке привітання виголошує також в двох мовах голова Комітету Пам'ятника проф. Роман Смаль-Стоцький. Проф. Лев Добрянський дає слово одному з найбільш популярних державних мужів США генералові Д. Айзенгаверові. Його щирі, прихильні до цілого українського народу та інших поневолених націй промови, часто переривають бурхливі оплески.

Надійшла найурочистіша хвилина. Двайт Айзенгавер тягне за шнурок і перед нами виринає велика, дорога, безсмертна постать Кобзаря України Тараса Шевченка. Стотисячна маса із зворушенням приєднується до співу численних хорів "Заповіту".

Після відспівання "Заповіту" промовляють конгресмени Дєрвінські, Фіген, Дульські та Флад. Вони, ці конгресмени, приклали багато старань, щоб пам'ятник Тарасові Шевченкові у Вашингтоні став реальністю. Вони були одними з перших, що подали міцну руку оборони проти наклепників з "Вашінгтон Посту" чи інших московських прислужників.

В урочистості відкриття пам'ятника включено проклямацію міста Вашингтону, в якій говориться, що день 27 червня 1964 року проголошується Українським Шевченківським Днем в столиці США Вашингтоні.

Пропам'ятну Грамоту, історію пам'ятника та історичні дані, що стосуються українського та американського життя, прочитано в двох мовах. Ця Грамота — Нехай буде відомо грядущим поколінням — має бути вмурована в підставу пам'ятника Тарасові Шевченкові.

Незабутні святочні двогодинні урочистості закінчив молитвою митрополит Іоан Теодорович. Тоді полились могутні звуки українського національного гімну "Ще не вмерла Україна", вперше в столиці США такої численної маси людей.

Одумівці гордо несуть українські та американські прапори.

Після формальних урочистостей відбулася перед пам'ятником дифіліяда членів молодечих організацій ОДУМ-у, СУМА, Пласту та інших.

Постать Кобзаря роботи скульптора Леоніда Молодожанина, зображена в молодому віці й звернена обличчям туди, де кується доля американського народу, в напрямі до Білого Дому та інших державних установ США. За цією динамічною постаттю Тараса Шевченка, живого символу боротьби за незалежність України та інших поневолених націй, що ніби ось заговорить до глядачів палким словом — розкинулись чужинецькі амбасад. В очах поета, що ніби кличе в бій за волю, блискавки в очах. В них є щось могутнє людське, вічно правдиве, те, чого лякались і далі лякаються всі тирані людства. З постаті Кобзаря відчуваєш, що це той, що кинув між людей вселюдське слово любови, всеобіймаюче, безсмертне, що своїм засягом охопило усе минуле, сучасне й майбутнє українського народу. Воно, слово Кобзаря, говорить до мертвих, живих і не народжених.

В столиці Вашингтоні є багато пам'ятників. Але не багато пам'ятників поетам. Бо всі інші національності в США ішли за загальним американським смаком і увіковічували статуями насамперед державних героїв, переважно генералів. Тому, як ніби виїмком, у Вашингтоні до цього часу було лише два пам'ятники поетам. Один американському поетові Генрі Лонгфелові і другий італійському поетові Данте, до

яких тепер приєднався й наш Тарас. Але Тарас Шевченко не був лише поетом, він був і борцем.

Побіч постаті Тараса Шевченка з написом на п'єдесталі:

TARAS SHEVCHENKO
1814 — 1861
BARD OF UKRAINE

(в перекладі звучатиме Кобзар чи Співець України) з лівої сторони стоїть опукла гранітова плита з плоскорізьбою "Прометея" з поєми "Кавказ", що рве ланцюги. З правої сторони, як дивитись в обличчя Шевченкові, на полірованім п'єдесталі, де стоїть 14-ступнева фігура Т. Шевченка викуто в українській мові:

"Коли
Ми діждемося Вашінгтона
З новим і праведним законом?
А діждемось таки колись!

Тарас Шевченко "Юродивий" 1857".

З лівого боку на п'єдесталі написано:

"Борітеся — поборете
Вам Бог помагає!
За вас правда, за вас слава
І воля святая!

Тарас Шевченко "Кавказ" 1845".

На таблиці ззаду на п'єдесталі вгорі великими літерами в англійській мові говориться: "Присвячений визволенню, свободі і незалеж-

ла дозволена 86-им Конгресом Сполучених Штатів Америки 31 серпня 1960 року і підписано як закон 86-749 Двайттом Д. Айзенгавером 34-им президентом Сполучених Штатів Америки 13 вересня 1960 року. Статуя побудована американцями українського походження та друзями".

На протилежній стороні плоскорізьби "Прометея" (ширина тієї стіни 13 ступенів, висота 10, товщина 2 та загальна вага 30 тон) вибито в англійській мові таке:

"...Our soul shall never perish
Freedom knows no dying.
And the greedy cannot harvest
Fields where seas are lying.

Cannot bind the living spirit
Nor the living word.
Cannot smirch the sacred glory
Of th'almighty Lord.

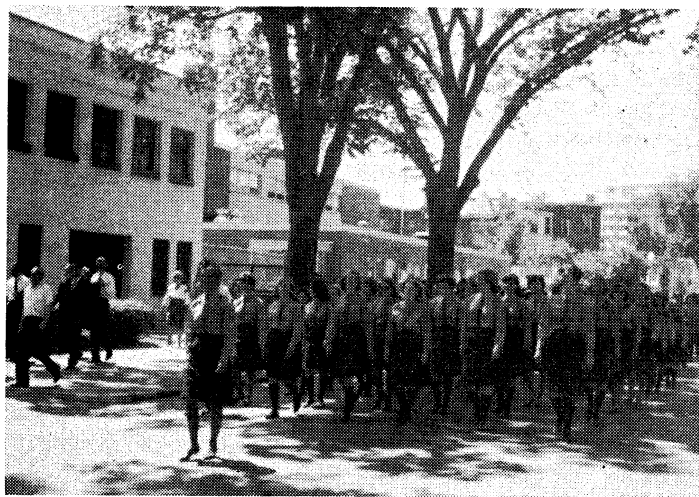
Taras Shevchenko 'Caucasus' 1845"

Ці дві строфи "Кавказу" в перекладі англійської поетеси Віри Річ в Шевченка звучать так:

"Не вмирає душа наша,
Не вмирає воля,
І неситий не виоре
На дні моря поля.
Не скує душі живої
Ні слова живого,
Не понесе слави Бога,
Великого Бога".

Постать Кобзаря України разом із стіною "Прометея" роблять незабутнє враження.

Під час Шевченківських святкувань у Вашингтоні відбулася ціла низка концертів, присвячених Ювіліянтів. В п'ятницю, напередодні відкриття пам'ятника, відбувся перший концерт Капелі Бандуристів ім. Тараса Шевченка з Дітройту під керівництвом Івана Задорожного. Другий концерт відбувся в суботу після відкриття пам'ятника в тій самій залі, що й перший, в Конститушен Голл. Виконавцями цього концерту були артисти слова колишньої Драматичної Студії Йосипа Гірняка та об'єднані хори міста Чикаго, хори "Трембіта" з Ньюарку, "Кобзар" з Філядельфії, та жіночий хор "Славута". В той самий час в Вашингтон Колізеї, спортивній арені, відбувся концерт-фестиваль молоді. В нім узяли участь мистецькі одиниці молодечих організацій ОДУМ-у, Пласту, СУМА та СУСТА. На цім місці варто трохи зупинитися з причини, що ОДУМ на цім фестивалю мав деякі неприємності, яких не можна промовчати. Від ОДУМ-у на фестивалі мали виступати струнна оркестра та об'єднаний дівчачий хор в супроводі струнного ансамблю з Чикаго. Там, де було призначено сидіти оркестрі ОДУМ-у, не було досить місця, щоб поставити пюпітри. Прохалося керівників фестивалю, щоб поставити крісла на арені, там, де сиділи інші оркестри. Кажуть — не

Українська уніформована молодь прямує до пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні.

ності всіх поневолених націй". Далі меншими літерами подаються такі дані: "Цей монумент Тараса Шевченка, українського поета борця 19 століття за незалежність України і свободу всього людства, що під чужою російсько-імперіалістичною тиранією і колоніальною зверхністю закликав до "нового й праведного закону Вашингтона" відкритий 27 червня 1964 року. Ця історична подія відзначає 150-річчя з дня народження Шевченка. Будова пам'ятника бу-

можна, немає крісел. Коли крісла ми найшли, кажуть, хто вам дозволив їх узяти. Але врешті з трудом всілися. Та не встигла оркестра програти й 5 хв., як прибігає керівник фестивалю Роман Рогожа до диригента під час виконання й наказує кінчати грати. Коли оркестра й далі продовжувала грати (нам призначено 10 хв. на виступ) знову приходить Р. Рогожа й зі злістю накидається на диригента, вимагає, щоб закінчували. Рівночасно він інформує, що ОДУМ-ові відбирає право виступати з другою точкою. Бо йому чомусь здалося, що ми, ОДУМ, уже граємо годинами. Роман Рогожа, той, що мав би цікавитися, щоб концерт молоді пройшов якнайкраще, тим не цікавився. Не маючи зеленого поняття про твір Давидовського "Бандура", він напевно думав, що це мало б бути "Взяв би я бандуру", плюс до того ненависть до ОДУМ-у і дали згадані наслідки. Бож інші організації молоді, що мали більше точок і багато довші від ОДУМ-у він, Рогожа, не переривав. Його "любов" до ОДУМ-у перевищила любов до Ювіліянта. Він заборонив виконувати пісню на слова Тараса Шевченка "Орися ж ти моя нива" муз. Миколи Лисенка, річ, яку нам призначив автор монтажу Леонід Полтава. Але для Романа Рогожі виходить, веснянки чи вільноручні вправи багато дорожчі, як твори самого Тараса Шевченка. І так ОДУМ з горем пополам мав на концерті лише одну точку.

Четвертий концерт з участю найкращих хорів Америки складався з таких творів: "Неофіти", "До 50-тих роковин смерти Шевченка" текст Володимира Самійленка, муз. М. Лисенка, кантата "Швеченкові", кантата Бориса Кудрика "Вибір гетьмана", кантата М. Лисенка "Б'ють пороги" та ін.

В час четвертого концерту в "Нешонел Гард Арморі" відбувався Ювілейний Шевченківський Бенкет. Присутніх було 3.500. Вступ \$15 від особи. Багато бажаючих бути на бенкеті не могли дістати квитків, бо раніше про те не думали й не зарезервували для себе місця. На бенкеті був присутній в повнім складі Шевченківський Комітет, визначні політики американського та українського життя. За столами для почесних гостей між іншими бачили Голову Виконного Органу УНРади Миколу Лівницького.

го. На цім бенкеті мав би бути також 33-тій президент США Гері Труман, що був головою почесних спонзорів Шевченківського Комітету. Але старечий вік, хвороба та безмілосердна горяч змусили його, на пораду лікаря, лишитися вдома. Головну промову на бенкеті вголосив сенатор з Кентакі Трестон Мортон. З американських промовців були конгресмени Рей Медден, Барет О'гара, Вілліам Брей, Фердинанд Джерман, Огест Йогансен та Волтер Джадд. З українських промовців виступав Голова Виконного Органу УНРади Микола Лівницький, від політичних партій та громад Ярослав Стецько, Степан Ленкавський, Олег Жданович, Василь Іваницький, Ярослав Рудницький та багато інших. Бенкет закінчено перед ранком виступом Капелі Бандуристів ім. Тараса Шевченка.

Теодор СИДОРЕНКО*)

МАРШ МОЛОДІ

*Гей, струнко стань!
На прапор глянь!
На колір сонця й неба!
Не час для мрій —
На лютий бій
Готовим бути треба!*

*Ми Волю й Державу здобудем в бою,
І вільне життя для народу!
Всі наші надії на силу свою,
На єдність, і мужність, і згоду!*

*За рідний край
В ряди ставай!
Нас воля жде і шана!
Бо з нами йде і в бій веде
Державний дух Богдана!*

*Кайдани рвем!
Вперед ми йдем,
Ламаєм грати й мури!
Бо в серці нас ще не погас
Могутній дух Петлюри!*

*Ми Волю й Державу здобудем в бою,
І вільне життя для народу!
Всі наші надії на силу свою,
На єдність, і мужність, і згоду!*

П Р И В І Т А Н Н Я

Вітаємо з одруженням наших активних і відданих одумівців, тепер студентів Іллінойського Університету, Стефанію Ковальчук та Ярослава Меркело. Бажаємо їм прожити в щасті та здоров'ї багато років! Будьте й далі добрими одумівцями та щирими патріотами України!

Філія ОДУМ-у в Чикаго
та Редакція і Адміністрація
"Молодої України"

*) На конкурс, проголошений 1958 р. Об'єднанням Працівників Дитячої Літератури на тексти пісень для дітей, покійний автор прислав свій "Марш молоді", який однак журі не могло взяти до уваги, бо це власне марш молоді, а не дітей. Все ж текст добре надається для маршової пісні, отож ОПДЛ переслало його нам до поміщення з думкою, що може наші композитори складуть музику-марш.

В. Чапленко

З НОТАТОК ПРО МОВУ*)

ЖМУТИК ТРЕТІЙ

**

До неусталених у нашому міському мововжитковій назов належать назви гральних карт. Західні українці вживають або польських, або німецьких, а східні — російських (в обох випадках здебільшого французького походження). А тим часом у народній українській мові є українські традиційні, здавна вживані назви (хоч також здебільшого чужомовного походження). Я маю на увазі назви з південно-східнього наріччя, що лежить в основі нашої літературної мови. Ось назви мастей: "жир", "бУбна", "винО", "чИрва". Прикметники від цих слів: "жирОвий", "бубнОвий", "винОвий", "чирвОвий". Далі: "король", "кряля", (не "дама"; у 20-их роках назву опери Чайковського перекладали на Україні — "Винова кряля", тепер там уживають неперекладеної російської назви — "Пікова дама"), або "вишник" (рідше), "филька" (селяни вимовляють "хвилька"), "туз", "шостАка", "сьомАка", "восьмАка", "дев'Ятка", "дес'Ятка". Тепер можуть бути прийняті варіанти цих "вічкових" (від "вічко") назов: "шістка", "сімка", і т. д.

**

На пам'ятнику Тар. Шевченкові у Вашингтоні навіки вкарбовано нашу емігрантську неписьменність (між іншим, перенесену з практики газети "Свобода"): в українському тексті викарбовано "Вашингтон" замість правильного "Вашінгтон".

**

Як вплив польської мови в нашій мовній практиці на чужині можна сконстатувати вживання таких неправильних форм, як "невгнутий" (про людей сильною вдачі), "невіджалуваний" (про померлих). "Невгнутий" — це такий, що його ще "не вгнули" (напр., бляшаний покрив авта), але його можна "вгнути". "Невіджалуваний" — це той, що його ще "не віджалували", тобто не забули, але він може бути "віджалуваний", забутий. Тим то звучать прикро слова С. Підгайного в статті про смерть І. Багряного — "невіджалувана втрата" ("Українські Вісті", ч. 34-35 за 1963 р.). бо вони означають, що через деякий час він буде "віджалуваний", тобто забутий.

А тим часом для обох випадків є чудові українські слова: "непохитни" (борець), "незабутній" (письменник, небіжчик тощо).

**

Здається, що ніхто не розглядав науково проблеми вивчення чужої мови під кутом зору віку лю-

дини. А тим часом наше еміграційне блукання виразно показало на тисячах прикладів, що успішність засвоєння чужої мови закономірно залежить від такого чи такого віку. Малі діти йдуть до чужої школи і дуже швидко починають щебетати (чи цвенькати) чужою мовою (а матірню забувають), школярі-підлітки теж не мають великих труднощів з чужими мовами.

Але що далі в віковому розумінні, то гірше. Люди понад двадцять, тридцять років уже тугіше засвоюють чужу мову, а чужої вимови вже можуть і зовсім не засвоїти. Сорокарічні можуть упоратися з чужою мовою з чималими труднощами, понадп'ятдесятирічні — з бідною пополам, а понадшістдесятирічним чужа мова майже зовсім неприступна.

Можна також сконстатувати, що дівчата й жінки засвоюють чужі мови легше, ніж хлопці й чоловіки.

Звичайно, все це можна переконливо доказати тільки на підставі більшого числа статистичних даних. Але сумарно беручи, це явище можна пояснювати тим, що вивчення мови — це передусім робота пам'яті, а вона найліпша в малих та молодих, а в літніх людей та старих вона дедалі більше притуплюється.

**

Добре і влучне слово "перЕвертень", і колись наші люди використовували його проти тих, що відчахувались від рідного народу — турчилились, польщились чи московщились. Ми цього слова тепер майже не вживаємо, хоч воно тепер дуже актуальне з огляду на болюче явище "перЕвертенства" і в русифікованій примусово Україні, і на еміграції. У нашому тепер засягу тільки перевертенство на чужині, і цього слова слід би тут уживати для боротьби з цим болючим явищем. От був у нас один молодий науковець, з типовим українським прізвищем, а потім (нещодавно) він перевернувся на John-а Pauls-а. І це сталося вже тоді, як йому ніяка репатріація не загрожувала. Це "чистий" випадок перевертенства. А що ж ми на це? Анічоґісінько! А голова НТШ у США ще й рекомендує його книжечку про "Полтаву" О. Пушкіна, видану по-англійському!

**

Ще раз про закінчення дав. відмінка іменників чоловічого роду -ові й -у.

В "Історичній граматиці української мови", що її написала "бригада" авторів із п'яťох осіб, а видало державне видавництво "Радянська школа" в Києві 1962 р. (друге, виправлене видання) написано, що "в українській літературній мові переважає закінчення -ові (-еві, сві); закінчення -у (-ю) вживається рідко" (стор. 212). У цінному збірникові "Питання історичного розвитку української мови" (Харків, 1962 р.) надрукова-

*) Див. "Нові Дні", ч. 136 за 1961 р. та "Молоду Україну", ч. 109 за 1963 р.

но спеціальну розвідку Л. Коломиєць "З історії флексії дав. відмінка однини чоловічого роду -ові", а в тій розвідці авторка прийшла до висновку: "Наявність безперервного вживання закінчення -ові в українських говірках дозволяє нам твердити, що закінчення давального однини -ові є однією з найдавніших характерних особливостей української мови". На тому з'їзді письменників, на якому М. Бажан уперше виступив проти "суржика", М. Рильський і Олексій Кундзич протестували проти "викорінювання" з української мови закінчення -ові. А тим часом дивиться, яка чудасія! У перекладах творів Ю. Словацького за редакцією того ж таки М. Рильського і в його власних перекладах аж рябіє від закінчення -у (-ю). У вислові "пам'ятник Шевченку" там уживають тільки цього останнього закінчення. Так само в усяких поздоровленнях письменникам від їхньої Спілки пишуть тільки -у: "Івану Вергану", "Олексію Кундзичу" тощо. У добрій мові нового українського перекладу Гомерової "Одісеї" Б. Тена (Хомичевського) закінчення -у (-ю) вжите на 99%, не менше. Це справжня ложка догтю в барилі меду.

А такий добрий знавець української народної мови, як М. Стельмах нещодавно почав уживати навіть подвійного давального на -у: "дядьку Юхиму".

Отже, маємо виразну суперечність між "теорією" й практикою "радянського" мововжитку, як також і між цією, русифікаторською, практикою та практикою "радянською" ж 20-их років. У чому ж тут причина? Чому навіть ті самі автори (М. Рильський) говорять одне, а пишуть друге? Причину цю не важко з'ясувати. Для цього досить тільки проглядати тексти, що виходять з канцелярій ЦК КПУ та Ради міністрів УРСР. У тих текстах уживають майже виключно тільки російського закінчення -у (-ю). Ось, наприклад, у ч. 109 з 10 травня 1964 р., "Радянської України" в подяці працівникам тресту "Рутченківвугілля", за підписом ЦК КПУ та Ради міністрів, читаємо: "Бригадиру... ланковим т. т. Дахну, Силоренку, Дмитрієнку... секретарю... Даньку... т. Мірошніченку, секретарю Струку". Як бачимо, тут аніоднісінького -ові (-еві). Але чи відчуваєте, братове, як це дико звучить в українському контексті? Це ж ріжуть по живому тілі граматичної системи української мови! Це багато болочіше, як уживання окремих російських слів.

З огляду на таку "практику" найвищої влади автори й мусять "перестраховуватись", уживати отого -у (-ю).

На жаль, наші еміграційні автори починають і собі дедалі частіше вживати цієї російської форми, а редактори, передруковуючи "радянські" тексти, не виправляють цього русицизму і тим призвичаюють еміграційного читача до цього чужого явища. Напр., відомий український поет старшого покоління нещодавно написав у Леонидовім Лимановім "Нотатнику": "царю" (Хрущову).

На Україні тепер борються за добру якість усної української літературної мови. Цій справі присвячують спеціальні мовознавчі конференції, пишуть у пресі й у наукових виданнях. Річ зрозуміла, що на еміграції це більш ніж актуальна проблема. Але тут не можна себе дурити думкою, що можна щось зробити в побутовому мововжитку, де доводиться боротись хоч би за будь-яке збереження української мови, що їй загрожує мови країн нашого поселення. Але зате можна щось зробити в практиці прилюдних виступів на зборах, конференціях, святах, вимагаючи від промовців певної мовної культури. На жаль, у нас цього не роблять. "Яскравий" у цьому розумінні факт — доповідь І. Кедріна на цьогорічному шевченківському святі в Нью-Йорку. Леле! Чого ми тільки й не почули з уст цього старого вже журналіста й українського громадського діяча! І лексика ненормативна ("почва"), і граматичні форми ("тисяч" — одн. чол. р.), і наголоси ("БогданА", "ТарасА"), і вимова ("україн-Шький", "українЧів"). І подумати тільки: це та людина, що якось прилюдно (на засіданні редакції "Свободи") викинула мені на очі: "І мови він не знає!"

Другий, ще свіжіший факт. Під час українського концерту на Світовім ярмарку в Нью-Йорку 19 липня ц. р. заступник УКК дякував за допомогою гучномовця перед кількома тисячами слухачів "Вадиму" (оте русифікаторське -у!), "Сулиму" (невідомо, яке -у; треба було: "Сулимі").

У статті "Співак і мова" М. Рильський звернув увагу на калічення української мови в музичних текстах, зокрема розглянув текст пісень "Ніч яка, Господи" та "Взяв би я бандуру". Ув останній він виправляє слова "через ту бандуру бандуристом став" на "через ту дівчину бандуристом став". Але мені відомий ліпший варіант: "скажуть люди — здуру бандуристом став", а вже після цього: "А все через очі, що я покохав". На жаль, редагуючи лібретто у фільмі "Запорожець за Дунаєм" він сам не повиправляв виразних неправильностей, що допустився ще автор цього тексту — композитор С. Гулак-Артемівський. Це ж було тоді, як українська літературна мова була ще невироблена. У нього ж султан співав ще по-російському, бо українська мова була ще в його уяві тільки "мужицька", і султан чи цар не міг нею говорити. Пізніше арію султана переклали, але неправильності в українському тексті залишили. Залишив їх і М. Рильський. Ось деякі з них: "На Вкраїну повернути" (без "ся"), "блаженний день і час" (замість "години"), "чорноброва", "смерть одна розлучить нас" (замість "тільки смерть розлучить нас"), "а я бідна все одна" (замість "все сама"), "у вікна" (замість "край вікна"), "на туркених оженюся" (замість "з туркеними"), "збігаю за чаркою" (замість "по чарку"), "турецькі власті" (влада, начальство).

До цих прикладів можна б додати більше, уже з інших музично-вокальних творів. Вони, ті вся-

кі помилки, здебільшого походять від того, що наші композитори частенько самі komponують тексти, хоч української мови добре й не знають. От, наприклад, чудову музику "Гуцулки Ксені" псує мова й зміст її. Саме ймення "Ксеня" нагадує російське ймення (як відповідник до українських форм "Оксана", "Ксана" чи "Саня"). А далі: "соснина" (замість "сосна"), "любив скри-то", "лиш одній в цілім світі", "постать сніжно-біла", в якій нібито "гуцул" "Ксеню" "пізнав" (це на тлі ночі, що "верховину всю залила"). І так далі.

Я думаю, що кожному ясно, що з цим каліченням української мови треба боротись.

**

У моїй розвідці про походження назов гагілки найслабкіший момент — акання, перехід "голо-голка" в "галаголка". На підтвердження цієї можливості я наводив ще російське "каракати-ца" (з "корокатица"), українське "шкаралупа" (із "скоролупа"). Тепер я виявив ще такі слова, що можуть підтверджувати мою гіпотезу: "Тму-торокань — Тмутаракань", "соломаха" — "сала-маха", "калатало" — "Колатало" (прізвище, що могло витворитись із "колотало", "моргуля" (з "морогоуля"?)) — "марагуля" (в "глухих селах" п. Страшнової). Далі можна згадати такі слова, для яких ще не знайдено рівнобіжностей, але теоретично їх можна припускати: "халабуда" ("холобуда"?), "балагула" — ("бологула"?), "Барагура" — прізвище, що, можливо, походить з "борогура".

Важливо, що все це слова, що, як і "галагілка", мають у коренях повноголосся. Вони, очевидно, являють собою якусь ще не досліджену групу, що в ній можливе було акання, дарма що акання як таке українській мові й невластиве.

ТРОХИ ФОЛКЛЬОРУ

Фолклор, як стихійна народня творчість, відгукується на все життя людини й людського суспільства, і в цьому його історично-етнографічна вартість. Тим то записувати й збирати фолклорні тексти треба завжди й усюди. У нас на еміграції це робили досі чи й тепер ще роблять тільки окремі одиниці: Олекс Воропай, Іван Сенько (уже небіжчик), проф. Я. Рудницький. (Маю на увазі збирання фолклорних матеріалів, а не наукову розробку давніших зібраних). Можу й я згадати тут деякі дрібнички. От коли я був ще малим хлопцем, ми, дітлахи, піймавши комашку, сонечко (західноукраїнське "засулька"), пускали його на долоню й приказували: "Сонечко, сонечко, затули віконечко, бо он татари їдуть та тебе заріжуть". Ми, звичайно, не розуміли його, цього приказування, змісту, але ясно всякому, що в цій дитячій забавці відбилась давня трагедія українського народу. Другий факт. У нашому селі був тільки один росіянин, що мав крамницю. Матері посилали нас до нього купити сірників, соли, звичайно, кажучи: "Піди до руського..." У недалекому селі Вільному було декілька родин

росіян, і їх теж називали "руськими". А себе наші селяни або ніяк не називали, або називали "хахлами". Але діти дражнилися так: "Хахол-мазниця, давай дражниться!" — "Я хахол, а ти русь, я н... у, а ти кусь". Це свідчить про те, що в центральній та східній Україні назва "Русь" була давно забута як місцева назва.

А ось фолклорна нісенітниця, що може конкурувати з "модерним" твором Емми Андіївської "Джалапіта":

Що у полі мужик
Комарами орав,
А мухами волочив
Та й лушню на них побив.
А попова кобила
По городі ходила,
По городі ходила,
Поросят з собою водила.
Поросята кричать —
Вони їсти хочать.
Вони їсти хотіли,
Ізнялись та й полетіли.
Ізнялись та й полетіли,
Та й на дубі вони сіли.
Що на дубі вони сіли,
Апельсини всі поїли.

Цю нісенітницю я знаю з уст д. Б. Олександрівського, а він привіз її з с. Кононівки, Шрамківського району.

Відомі фолклорні твори, що в них відбито страхіття колективізації 30-их років. Із уст моєї неписьменної матері я чув таку "мову" вигнаної з двору коняки:

Ходжу-блукаю,
СОЗ-у шукаю,
А як СОЗ-у не найду,
На ковбаси піду.

Навіть така, здавалося б, невелика історична подія, як запровадження в 30-их роках в СРСР платного навчання, "зафіксована" в народній творчості. Селянин пише своєму синові: "Даниле, жити несила, поганий урожай — додому приїжджай". А жид пише так: "Хаїм, всьо знаєм, висилаю двесті — сиді на месті". Різниця мовна теж багато каже. Знаю це також із уст д. Б. Олександрівського.

А ось як відбито в фолклорі московський визиск України. Коли поїзд іде на північ, то він "приказує": "Пш-ше-ницю везу, пш-ше-ницю везу", а як з півночі мчить на Україну легкий порожняк, то "викує": "Ку-ку-колки! Ку-ку-колки". Як бачимо, тут наявний навіть мистецький звукопис. Знаю це з уст д. С. Старова з Черкащини.

ПРИВІТАННЯ

Вітаємо з одруженням нашу одумівку Надю Шпанкин з Волтером Вітсом та бажаємо їм щастя, здоров'я і довгих безхмарних років подружнього життя.

Філія ОДУМ-у в Портланд, Орегон, США.

Микола ЛІВИЦЬКИЙ
Голова ВО УНРади

СЛОВО НА ШЕВЧЕНКІВСЬКОМУ БЕНКЕТІ У ВАШІНГТОНІ

Увечорі 27 червня ц. р., на врочистому бенкеті, яким закінчилася програма посвячення і відслонення пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні, промовляв Голова Виконавчого Органу УНРади Микола Лівіцький. Подаємо зміст його промови:

Пане Президенте, Вельмишановні Пані і Панове!

Ваші Високопреосвященства, Достойна Громадо, Дорогі Земляки і Землячки!

Я уповноважений — від імені Державного Центру Української Народної Республіки в екзилі, від Президента УНР д-ра Степана Витвицького і від Президії та Виконавчого Органу Української Національної Ради — привітати Вас з великим здобутком українства у вільному світі: з побудовою і посвяченням у столиці чоловічої держави всього вільного світу, у Вашингтоні, пам'ятника нашому великому Шевченкові. За довершення цього діла Вам, американські українці, віддасть признання українська історія і майбутні покоління українського народу. Таке ж признання належить і всьому народові Америки, його парламентарним представникам і урядові — за те, що вони гостинно прийняли в своїй столиці найдостойнішого сина української землі.

Коли ми, українці, з побожною пошаною ставимося до Тараса Шевченка, то цим самим ми підкреслюємо вірність Україні й національним ідеалам українського народу. Бо хоч безумовно правдою є, що Шевченко служив вселюдським ідеалам свободи, справедливості, християнської моралі й міжнародного братерства, проте не можна собі уявити Шевченка без України, як і України без Шевченка.

В 1912 році, не-українець, французький історик Шарль Сеньобос, написав про Україну такі слова: "Voici la nation la plus opprimée" — ось де нація, найбільш гноблена! Що ж дивного, що Шевченко болів насамперед за свою окрадену батьківщину!

Сьогодні проходять також вшановування пам'яті Шевченка в Україні. Це є доказом того, що весь український народ залишився вірний ідеям Шевченка. Та там, "на нашій, не своїй землі", всі офіційні урочистості проходять під знаком твердженя, ніби ідеї й прагнення Шевченка вже вповні здійснені. Що це не так — про це найліпше знають українці, які перебувають тепер на своїй поневоленій батьківщині.

І власне тому, поминаючи різні розчарування, що їх зазнають українці від сучасної міжнародної політики, власне тому — очі України й українського народу звернуті в цей урочистий день не на північ, а до Вашингтону, де

у вільних умовах і без фальшувань вшановується пам'ять Шевченка. Це маємо собі усвідомлювати ми, українці. І ми думаємо, що це знають, належно оцінюють і пороблять відповідні висновки на майбутнє господарі цієї великої і шляхетної країни, США.

Шевченко пророчо передбачав майбутність. Він говорив: "Возвеличу рабів отих німих". Нині це здійснюється. Бо коли тут, на вільній землі Вашингтона, споруджено пам'ятник Шевченкові, то цим — в обличчі всього світу — возвеличується не тільки пам'ять українського національного генія. Цим — мертвий фізично, але вічно живий своїм невмирущим духом — Шевченко возвеличує свою Батьківщину-Україну, за яку він боровся і страждав.

З такою ж **неминучістю** — в цю добу розкріпощення і деколонізації народів усього світу — здійсняться й інші пророцтва Шевченка. Неминуче "встане Україна", Україна Шевченка — без холопа і без пана. Неминуче встане "в своїй хаті своя правда і сила і воля". І неминуче прийде день, коли зложити вінець перед пам'ятником Шевченкові у Вашингтоні, а потім подякувати американським українцям та Конгресові й урядові цієї країни — прибуде з нашого Києва голова справжнього уряду справжньої вільної народоправної і суверенної української держави.

Вірно в цю неминучість і нашими діями спричинимось до наближення її здійснення!

Максим РИЛЬСЬКИЙ

ПРОМІНЬ

*Буває так: що темна ніч надворі,
Що сон колише землю, як маля,
Німує небо, і мовчить земля,
Зірок не видно в тиші непрозорій, —*

*І враз прокинешся. Думки бадьорі
Роєм налінуть хтозна відкіля,
Запрагнуть праці руки, і здаля
Поллється шелест віт на осокорі...*

*Що сталося! Хто серце розбудив!
Чому так віриш, що нежданих днів
От-от надійде хвиля урочиста!
То перший промінь глянув у вікно,*

*Світанку смуга зайнялась іскриста,
Як юності живлющої вино...*

Київ, 16 листопада 1963 р.

О. С.

ВЕЛИКИЙ БЕНІН

Ці міста вимерли: їх залишили люди. Одні цілком зруйновані, інші збереглися майже в недоторканому стані.

...Тут жили люди. Одні народжувались, любили чи ненавиділи, інші підборкували собі подібних, а ще інші — повставали проти несправедливості. Вони будували дороги, палаці, церкви і покидали їх. Одні покидали з власної волі, інші під тиском злої долі. Одних забрали в неволю вороги, інші вимерли з голоду, а ще інших — розігнали гармати цивілізованих дикунів.

Потім сюди знову прийшли люди, але не для того, щоб жити, а щоб дослідити історію їхнього походження.

І міста ожили.

Вони заговорили мовою знайдених документів та "скам'янілими" слідами щоденного буття попередніх своїх мешканців. Відкрились таємниці високо цивілізованих і багатих культур там, де ніхто цього не сподівався.

Покинутих міст на землі немало — декілька тисяч. Про декотрі з них ми хочемо розповісти на сторінках нашого журналу. Почнемо з великого і славного міста Африки — Беніна.

—о—

На межі 19 і 20 віків в Берлінському музеї народотворчості з'явилися бронзові голови надзвичайної краси. Припухлі вуста, широкі, трохи приплюснуті носи і форма очей робили голови схожими на мешканців Африки. Але високо удосконалена техніка виливання бронзи, надзвичайної краси і якості різьба та гравіровка поставили фахівців перед проблемою: хто створив ці оригінальні, ні на що не подібні, скульптури? Існувало тверде переконання, що з художньою обробкою металу народи Чорної Африки ніколи не були знайомі. Учені вирішили, що це індійська або китайська робота. Дивовижні голови раптово з'явилися в антикварних магазинах Англії та Франції. Одноразово з Берлінським музеєм полювання за таємними бронзами почав і Британський музей, котрому пощастило, окрім голів, придбати бронзові рельєфи того ж стилю. Великоголові фігури в плетених капелюхах, з головами, закритими до рота високими ковчирами. Одні в панцерах з підчепленими до них дзвониками, інші з розмальованими мечами відзначались якоюсь підкресленою вродистістю.

За великі гроші декілька бронзових голів придбали й інші європейські музеї. Але більше придбати не пощастило.

І тільки пізніше довідались, що загадкові бронзові скульптури привезли з Африки англійські колоніальні війська, учасники карної експедиції 1897 року в м. Бенін.

Діставшись до європейських шинків, вояки продавали свою здобич власникам антикварних магазинів, а у старшин ці вироби мистецтва відку-

пив генерал Пітт Ріверс, склавши потім колекцію надзвичайної вартості.

Могутній вихор шугає понад Африкою. Старі держави здобувають незалежність, відроджуючи давню свою славу та великі традиції.

"Негри не мають історії. Тільки Захід приніс цивілізацію на Чорний континент" — так ще вчора твердили вчені і журналісти. В "Історії Африки" сера Реджинальда Капланда, великого англійського африканіста, цілій історії континенту до приходу туди європейців присвячено всього лише три десятки сторінок.

Але за останні роки разом із прогресивними вченими Європи та Америки у вивченні історії Африки взяли участь і самі африканці. Тепер щораз більше переконуємось, що вклад африканських народів в історію людства великий і не тратить свого значення лише тому, що про це мало знали або промовчували.

Середина 20 віку — це не тільки роки політичного визволення, але й культурного розкриття африканського континенту. Крізь пелену незнання та забобонів проглядають величаві образи багатьох стародавніх держав, міст, селищ, стародавніх армій. Одним з таких міст був Бенін.

ПОДІЇ НА РІЧЦІ НІГЕР

Тяжко повірити, але до кінця 19 сторіччя про Бечін фактично ніхто не знав в Європі. Були деякі відомості португальських дослідників та книга французького Ландольфа. Він запевняв, що йому довелося побувати в місті, котре ні розміром, ні багатством, ні кількістю населення не поступається перед найбільшими містами Європи, і що це місто — столиця могутньої держави Бенін і зветься Великим Беніном. Як це часто буває, оповіданню Ландольфа про Великий Бенін ніхто не надавав значення, вважаючи його за вигадку, а пізніше про нього цілком забули. В середині 19 століття почалась бурхлива експансія англійського капіталу в Африку.

Угніздившись у гирлі річки Нігер, англійці намагалися дістатись у глиб країни, але кордони держави Бечін були закриті. Ніяких справ з європейцями бенінці не хотіли мати. Після довгих переговорів і численних подарунків, англійцям все ж таки пощастило в 1892 році укласти з бенінським володарем торговельний договір, але й надалі всі намагання англійців дістатись до столиці чи її околиць залишалися безуспішними.

Не маючи достатніх сил, англійці спочатку тримались стримано, але коли до Нігерії прибули англійські колоніальні війська, а у гирлі Нігера з'явилась військова флотія, то англійський консул Філіпс став вимагати від бенінського царя допуску до столиці.

Посланці Філіпсові вернулись із Беніна з відповіддю, що цар просить його відкласти свою

візиту, пояснюючи, що в місті щорічно відбуваються свята в честь предків, і що під час ритуальних церемоній ні один чужинець не може перебувати на бенінській землі і що сам цар не зможе врятувати йому життя. Але Філіпс злегковажив це попередження і 2 січня 1897 року в супроводі 8 атлійців та 240 чорних носіїв він вирушив на човнах із Сапеле в порт Беніна — Гвато.

Тут Філіпс знову дістає попередження, що з'являтися в околицях міста в день релігійних свят — це йти на смерть. Але й це попередження не зупинило гордого англійця і експедиція Філіпса вирушила в гліб країни.

Недалеко від Беніна увесь загін, за винятком двох англійців та сорока чорних носіїв, був знищений.

10 січня звістка про смерть Філіпса дійшла в Кейпраун до англійського адмірала Роусона: цей негайно вирішив скористатися спровокованим англійцями інцидентом. З нечуваною в ті дні швидкістю (за 29 днів) була організована експедиція в складі декількох військових кораблів та озброєних до зубів членів карного відділу з 700 вояків. Фльота ввійшла в гирло Нігера і 17 лютого 1897 року, підійшовши до міста, почала його обстрілювати. Згодом загін вояків у червоних мундирах та коркових шоломах почав наступ на місто.

Дерев'яні будови міста зайнялись після першого ж пострілу. Коли скінчився обстріл, на місці великої негритянської столиці залишились самі згарища. Населення частинно згинуло в вогні, частинно втекло в ліси. Учасники карної експедиції кинулись грабувати згарища. Вони знайшли доволі слонової кости, вкритої різьбою та гравіровкою, а під зруйнованим дахом царського палацу багато речей з бронзи.

Бенін уже був стертий з лиця землі, коли вчені знайшли радкісну книгу — "Опис африканських країн", що її видав у 1668 році голландський лікар Ольфарт Даппер. Про Бенін він писав: "Палац царя такий великий, як місто Гарлем, і обгороджений довкола окремою стіною, крім тієї, що оточує місто. Палац складається з багатьох величавих будов і чудових чотирьохкутних галерій, майже таких розмірів, як Амстердамська біржа. Галерії ці стоять на великих стовпах, довкола вкритих міддю із зображенням військових подій, походів, війн."

Рельєфи, що потрапили в європейські музеї, правдоподібно, були залишками бронзової обробки палацу, побудованого в 15 столітті.

Бронзові рельєфи Беніна мали, правдоподібно, послідовність, котрої тепер уже неможливо установити, вони розповідали про діяльність володарів, про війни, свята, великі вчинки. Бенінська держава складалася з декількох тисяч селищ. Влада в селищі належала найстаршому віком. Він не тільки правив земляками, але був і жрецем божества, котре в кожному селищі було своє. Був бог сільський, був бог родинний. Були боги і державні, яким раз на рік бенінський володар приносив жертви. Володар при житті був і царем

і жрецем, а по смерті, як вірили бенінці, повинен був стати богом. Загальнодержавними богами вважали предків царя. Як і належить спадкоємцеві богів і майбутньому богові, цар мешкав у великому палаці. Палац був обгороджений високою стіною і складався з безлічі дворів, оточених галеріями. Кожний новий цар прибудовував новий двір і наказував прикрасити галерію, що оточувала його, своєрідним рельєфним літописом свого панування. День і ніч озброєні вояки з розмальованими щитами охороняли вхід до двору, в котрому мешкав цар. Інші вояки охороняли двори, в котрих мешкали царські прибічники: високі жерці, оповідачі минулого, передбачники майбутнього, службові люди, доглядачі лиття бронзи, яке в Беніні вважалося царською монополією. Всі фахи в Беніні були спадкові: вони переходили з віками від батька до сина, від діда до внука. Фах накладав на людину відповідні обов'язки і давав їй право підніматись по довгій драбині титулів, знаннів та рангів, яких при бенінському дворі нараховували до 31 ступеня. Широкі вулиці Беніна, обсажені з обох боків чотирма рядами пальм, ділили його на квартали, в кожному жили люди окремого фаху.

Будинки в Беніні прикрашались різьбою. Сім'я з 20-30 душ вільно розміщувалась в безлічі помешкань з плетеними стінами, котрі гуртувались довкола внутрішнього двору. Двір оточували чудернацькі колони із різаного дерева, а поміж колонами стояли кам'яні чи глиняні вівтарі з великими головами предків, майстерно вирізаними з тяжкого чорного дерева.

У простих людей голови предків були з дерева, тільки в царському вівтарі стояли голови з бронзи. Вони зображували 37 поколінь його попередників. Бронзові голови були привілеєм палацу. Вважали, що попередники царя — є попередниками всього народу. Тому їхню пам'ять відзначали щорічно великими святами та військовими танцями. Коли англійський консул Філіпс вирушив у свою експедицію в Бенін, ці церемонії відбувались в останній раз.

ТРОХИ ІСТОРІЇ

Бенінське царство було не тільки могутньою та багатою державою на південнозахідному побережжі Африки, але й спадкоємцем вікової художньої культури. В 1486 р. португалець Алонзо д'Авайро вернувся до Лісбони разом із першим і, здається, єдиним послом Беніна в Європі. Бенінців надзвичайно здивувало убрання білих людей, і вони зобразили їхні вузькі халати та капелюхи настільки вірно, що на рельєфах можна пізнати португальців 80-ох років 15 століття.

У 1553 році португальці дістали першу монополію на торгівлю з Беніном і заснували свій торговельний центр в Гвато. Відомо, що португальці продавали Беніну кінські сідла і зброю, казани, цвяхи, мечі, кинджали, одягу та капелюхи. Всі ці товари може вживати лише досить культурна держава. Виходячи з того, що Бенін ввозив необроблене залізо, там була добре відомо

ма техніка обробки не тільки кольорових, але й чорних металів.

З Беніна в Європу вивозили перець і слонову кістку. Широка торгівля з Беніном тривала в 17 і до початку 18 століття.

Правдоподібно, в середині 18 століття Бенін досяг zenіту своєї могутності. Але в цей час в країні почалася довга війна, причини якої нам не відомі. Після закінчення війни Бенін назавжди закритий кордони для чужинців. Усі зв'язки Беніна з зовнішнім світом були обірвані аж до кінця 1897 року, коли африканську столицю спалили війська англійської королеви Вікторії. Ми знаємо про кінець могутньої і багатой держави, але нічого не знаємо про її початок.

Ученим пощастило довідатись, що, згідно з бенінськими легендами, перший з 37 царів Беніна, Арамінія, був сином царя міста Іфе. Умілість лити бронзу привезли з собою в Бенін майстри, що їх запросив шостий з черги цар Огуол. Оскільки в Беніні літописання не було і рахунок

часу вівся за царями, усталити, коли саме це сталося, важко, правдоподібно, це було не раніше 13 і не пізніше 14 століття, ще перед приходом до Південної Африки європейців.

Місто Іфе було на північний захід від Беніна, заселене народом іоруба. В 1938 році серед руїн палацу одного з володарів Іфе знайшли одинадцять бронзових голів із замисленими поглядами скіснопрорізаних очей. Вони чудові надзвичайною якістю лиття і красою кольору бронзи. Дослідники показали, що голови відлиті зі сплаву міді з цинком. Іфе був, очевидно, старішим і не менш важливим культурним центром Західної Африки, ніж Бенін. Але він навряд чи був батьківщиною високої цивілізації.

Звідки прийшла ця цивілізація? Одні вчені шукають коріння давньої культури Чорної Африки в таємничій державі Куш. Тут, у верхів'ях Ніла, вже в 10 віці до нашої ери лежало населене чорними людьми багате місто Мерое, про храми і палаци котрого ходили легенди ще в стародав-

Павло СТЕП

СПОГЛЯДАННЯ ПРИРОДИ

1. ЛЕЖУ ГОРІЛИЦЬ...

Лежу горілиць під вербою,
дивлюсь мудрості Творця,
а навкруги і наді мною —
чудес без краю, без кінця!

Усіх не можна їх збагнути,
словами їх не передать,
бо людський розум ще закутий —
не в силі їх, усіх, сприйняти...

Ось квіти криють килимами
широкі луки і поля,
сповита мрійними гаями
у млості ніжиться земля...

Ну хоч би квіти тільки взяти,
приємний цей і дивний дар!
Як може так їх змалювати
відвічний Чарівник-маляр?

А ось струмочки мелодійно,
собі воркочучи, біжать...
Ось два метелики надійно
кудись, закохани, летять...

Усе чудове тут, прекрасне,
та думка раз-у-раз летить
туди, де Сонце сходить ясне,
де Край мій стоптаний лежить...

2. ДИВЛЮСЬ НА НЕБО...

Дивлюсь на небо сіросинє,
повітря ж — грає і гуде...
Розкидав пера хтось струсині
по небу білі де-не-де.

Вони такі якісь прозорі,
такі легесенькі й пухкі,
а по краях — високі гори,
між ними урвища стрімкі...

Дмухнув вітерець — і небо криють
хімерні палаци якісь,
чудові квіти пломеніють,
а далі — смутком повились...

Ось ніби крила соколині,
а потім зміни ще і ще:
вже збилися купами і линуть
і десь розіллються дощем

аж над моїм невільним краєм:
наполять ниви і сади,
щоб він багатим урожаєм
пишався знов, як завсіді...

Радіють, тішаються там люди,
що смерч кривавий трохи стих...
Та тисне жаль, що вже не буде
мене ніколи серед них...

ньому Єгипті. Ще й тепер піски пустелі вкривають більшу частину руїн цього стародавнього міста Східньої Африки.

Інші шукають початків африканської культури поміж річками Нігер і Бенуе, де в 1940-50 роках знайдено велику кількість теракотових голів. Радіовуглецевою методою усталено їхній вік першим тисячоліттям до нашої ери. Про те, що ці голови створили предки теперішніх нігерійців, свідчать зачіски, котрі не змінились у цих краях за три тисячі років.

Деякі вчені шукають початків культури Чорної Африки в Південній Родезії, там, де якісь африканські племена залишили нащадкам величезні руїни всесвітньо відомого мертвого міста Замбабве і не менш відомої покинутої фортеці Іньянга.

В наші дні щораз більше ентузіастів-африканців, які працюють в наукових закладах Африки, допомагають розкривати таємниці стародавньої історії та культури своєї батьківщини. При університетським каледжі Ібадана (Нігерія) під керівництвом відомого африканського вченого, професора історії Онвонву Дайка, від 1956 року над історією Беніна працює група науковців.

Земля Африки наполегливо зберігає таємниці свого минулого. Тропічні зливи, спека і тропічна фльора знищили багато цінних залишків культури та величі народів Чорного Континенту. Ще більше знищили торговці невольниками та колонізатори, на протязі 3-ох століть спустошуючи цілі райони африканського континенту. Але допитливий людський розум, озброєний стремлінням до істини, зуміє прочитати минуле з ледве помітних ознак, з натяків, з фрагментів.

ЗАПРОШЕННЯ

ОБ'ЄДНАННЯ ДЕМОКРАТИЧНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

запрошує Вас із товариством

на

ВЕЛИЧАВУ ЗАБАВУ

яку влаштовує Головна Управа

у розкішній залі

MAYFAIR INN — 1184 the Queensway,
Toronto, Ont.

У СУБОТУ 5-го ВЕРЕСНЯ 1964 РОКУ.

Початок о 8-ій год. вечора.

Оркестра "Ябцьо"-Яблонського

Буфет у розпорядженні Головної Управи.

Організаційний Комітет.

УВАГА!

УВАГА!

ПОВІДОМЛЕННЯ

Об'єднання Демократичної Української Молоді

повідомляє, що

14-ий З'їзд ОДУМ-у США

ВІДБУДЕТЬСЯ

5 і 6 вересня 1964 року в Чікаго

ПОЧАТОК З'їЗДУ В СУБОТУ О 2-й ГОД. ДНЯ

ОДУМІВСЬКИЙ КОНЦЕРТ

о год. 7.30 вечора в суботу

В програму концерту входять виступи містечьких одиниць Чікагської філії: струнної оркестри, квінтету, струнного ансамблю та молодшого ансамблю дівчат та виступи ін. філій.

ЗАБАВА

зараз після концерту.

Оркестра Чижики.

Смачний буфет.

З'їзд, концерт і забава відбуватимуться в домі ОДУМ-у.

Всі з'їздові привіти надсилати на адресу дому ОДУМ-у:

O D U M

2516 W. Division St.
Chicago 22, Ill., USA.

ДО УВАГИ НАШИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

Перевірте Ваші наліпки на конверті. Число після Вашого прізвища показує, по яке число у Вас заплачено передплату. Якщо число на наліпці менше, ніж число одержаного Вами журналу, поспішіть з відновленням передплати, не чекаючи нагадування.

Безперебійний і своєчасний вихід "Молодої України" та її якість великою мірою залежить і від Вас!

Адміністрація "МУ"

ЮНАКИ І ЮНКИ!

Передплачуйте, читайте і поширюйте журнал "Молоду Україну" серед своїх друзів і знайомих!

"Молода Україна" — це орган української демократичної молоді у вільному світі. Це вірний супутник кожного українця-демократа, сповненого любови до рідного краю та віри в близьке визволення українського і всіх поневолених народів з московської неволі.

Пам'ятайте, що від Вас великою мірою залежить вчасний вихід журналу і поліпшення його змісту.

Адміністрація "МУ"

З ОДУМІВСЬКОГО ЖИТТЯ і ПРАЦІ

ЗМІНИ В ГОЛОВНІЙ ВИХОВНІЙ РАДІ ОДУМ-у США

На засіданні Головної Виховної Ради 29 лютого цього року зрештував з головства Виховної Ради ОДУМ-у США проф. Іван Гончаренко, який впродовж кількох років докладав багато старань і зусиль, щоб дати ОДУМ-ові більше виховних матеріалів для праці з Юним ОДУМ-ом. Тимчасово головство Головної Виховної Ради ОДУМ-у США перебрав Іван Павленко.

ВИБИРАЙТЕСЯ ДО ЧІКАГО!

14-тий з'їзд ОДУМ-у США, цього року вірбудеться в суботу 5-го та в неділю 6-го вересня, напередодні державного свята США в понеділок "Дня Праці". Чикагська філія ОДУМ-у єдина в США, що має свій власний будинок і ні від кого не залежна, від довшого часу приготує дім для з'їзду. Плянується влаштувати в суботу увечері одумівський концерт. Мистецькі одиниці Чикагської філії — струнна оркестра та співочі ансамблі дівчат — виконають вперше одумівський гімн на слова Івана Багряного, муз. Григорія Китастого та марші ОДУМ-у: "Ми об'їхали землю дозкола" слова Івана Багряного, муз. Миколи Фоменка (до цього маршу є також музика Гр. Китастого) та "Наші будні — розгорнена книга", слова Яра Славутича, муз. Гр. Китастого. В програму концерту увійдуть ще й інші виступи як Чикагської, так і інших філій. Після концерту відбудеться забава.

Східні філії ОДУМ-у вибираються на 14-ий з'їзд до Чикаго автобусом. Автобус від'їде з міста Ньюарку в п'ятницю о год. 6.30 вечора. З Чикаго від'їжджатиме назад на Схід у неділю о 7-ій год. вечора. Хто хоче поїхати з делегатами ОДУМ-у до Чикаго, мають добру нагоду туди вибратися.

Подорож в обидві сторони коштує 25 доларів (не 35, як позидомлялось раніше). Якщо будуть зголошення на поїздку до Чика-

го з Філадельфії та Трентону, то автобус зупинятиметься у згаданих містах на 15 хв., щоб підібрати пасажирів. Зголошення на автобус разом з повною вплатою чеком чи "мані ордером" приймає Антін Філімончук, реф. зв'язків ГУ ОДУМ-у, США до 20 серпня. Його адреса:

Mr. Anton Filimonchuk
144 Parker Ave.
Maplewood, N. J.

ПОСВЯЧЕННЯ ПРАПОРУ ОДУМ-у В СІРАКУЗАХ

14 червня для філії ОДУМ-у в місті Сіракузі, США, був радісний, святковий день.

Розпочалась Служба Божа. В церкві багато людей. Одумівці вишикувані спереду та гості — Пласт — робили враження, що в цей день якесь державне свято. По боках український та американський прапори в руках Вол. Савеленка та Ан. Мацюка. Одумівки причеплюють відзнаки кумам. Куми в звичайних костюмах. Жінки, як маків цвіт, у гарно вишитих українських блюзках, що надавало урочистості посвяченню та ще більш святого вигляду. Це куми Меланія Рибальченко, Таня Сененко, Павлина Дяченко, д-р Єв. Єршківська, М. Логаза та Тамара Савеленко.

Священик о. Т. Шпаченко об'являє, що відбудеться посвята прапору філії ОДУМ-у. І ось урочисто під охороною двох одумівців Микола Дяченко вносить прапор. Всі одумівці стають на струнко. Перше бере прапор прапорonoсець В. Сененко. Одумівки чіпляють національні стрічки до нього й передають кумам. Отець Т. Шпаченко довершує посвяту. Після посвяти всі гості сходять до залі на прийняття.

Керівник цього свята — Микола Дяченко — коротким словом відкрив прийняття та передав прапор голові філії П. Тимченкові. Голоза й тут, зробивши приречення, звернувся словами до друзів "гідно й чесно, з сумлінною працею тримати цей доро-

гий прапор". Одумівці перед сценою проспівали "Марш молоді". За почесним столом сідають куми. Під час перекуски М. Дяченко об'являє, що філія придбала пропам'ятну книгу, до якої бажає записати день посвяти прапору.

До цієї книги перші записуються куми і дають дар на прапор, а опісля записуються й одумівці. З привітанням виступали: проф. Мих. Воскобійник, д-р Є. Єршківський, полк. Киверчук, проф. Ів. Посипайло, д-р. Кодзак, сот. Зельський, полк. Михновський, сот. Ів. Рубич та від Пласту Люба Мазурек.

На закінчення Микола Дяченко вислови усім щирі подяку за участь в цій святі, а також філії ОДУМ-у, під прапором, що його тримав прапорonoсець, проспівали всі український національний гімн.

Може й справді "усміхнеться доля", якщо ці молоді будуть гідно тримати свій прапор, рівночасно не забуваючи за прапор Вільної Української Держави.

О. М.

ФІЛІЯ ОДУМ В СІРАКУЗАХ ВЕЛИЧАВО ВІДЗНАЧИЛА "ДЕНЬ МАТЕРІ"

У попередніх репортажах про філію в Сіракузах в Америці писалось таке: "до управи філії увійшли самі молоді енергійні студенти. Чи буде поживавлена праця ОДУМ-у чи ні?" Все ж таки одумівці трохи (але не багато) себе виправдали.

Завдяки сумлінній праці (знову ж таки не всіх одумівців) деяких окремих членів праця поживавилась.

Хочу тут висловити подяку цим працівникам і своє задоволення у відзначенні "Дня Матері". Мушу тут зазначити, що це вперше в Сіракузах так величаво відзначили цей день.

Почну спочатку. Увійшовши до церковної залі, зразу відчувався святковий настрій. Гарно прибрана зала. На одних столах букети живих квітів і гарний напис — "МАТИ". На інших столах напис — "Батьки і молодь". Але ні жодної квіточки. Це мені не сподобалось. А потім потішив себе — ще й наш, батьків, день буде.

Після Служби Божої всі люди зайшли до залі. На сцену виходить Микола Дяченко й об'являє, що одумівці-музиканти хочуть привітати матерів і всіх гостей маршем ОДУМ-у "Ми об'їхали землю навколо" на слова Івана Багряного, муз. Миколи Фоменка. Вийшли два студенти Володимир Сененко й Петро Рибальченко. Добре виконали марш на акордіоні та сопілці. Молодий студент, він же й заступник голови філії ОДУМ-у Анатолій Омелян, відкриває День Матері вступним коротким словом. Він подав, коли і для чого розпочато відзначувати свято Матері. Досить гарно було сказано. Потім передано слово для реферату голові філії Петрові Тимченкові. Доповідь була зроблена дуже вдало. Після неї перебрав керівництво Микола Дяченко (празда, видно було, що й до того часу керував він). Декламацію "Мати" продекламував з чуттям та гарною вимовою Вячеслав Литвиненко. "Лист до матері" декламував М. Дяченко, що викликав в матерів сльози. Декламаторів нагородили оплесками. Ті ж самі музиканти, що виконували марш ОДУМ-у, відіграли "Повій, вітре, на Вкраїну", "Рідний край", "Бабусю рідненька", "Ой, горе тій чайці", "Засвистали козаченьки" та ін.

Молоді дівчата Люда Хом'як і Ганя Мацюк проспівали "Мати доню колихала". Солю "Рушничок" виконав Іван Ємець під акомпан'ямент Люди Кравченко. Його голос та майстерне виконання викликало бурю довготривалих оплесків. На виклик "біс" проспівав ще другу пісню "Мати" (танго). Галина Тимченко, Люда Кравченко виступили з інсценізацією (дуєт) "Ні, мамо, не можна нелюба любити".

На закінчення "Свята Матері" голова філії подякував усім учасникам, й особисту подяку, під оплески, висловив М. Дяченкові. Після концертної частини розпочався обід, приготований панями Танею Сененко, Павліною Дяченко та М. Омелян.

Після обіду відбулися танці. Грав на акордіоні Вол. Сененко. Всі присутні були дуже задоволені цим святом.

РАДІСНІ ДНІ ДЛЯ МОЛОДІ

Кожного року для шкільної молоді, на початку літа, по закінченні шкільного року, приходять радісний випускний день. Тим більше він радісний для тих, що закінчують навчання з добрим успіхом. Ось такий радісний день був для родини Марії і Грицька Омеляна. Їхній син Анатолій закінчив "гайскул" з великим успіхом — на відмінно. Анатолій є заступником голови філії ОДУМ-у в Сіракузах, США. Дописувачеві цих рядків пощастило бути на випускному вечорі. Велика простора зала на тисячу осіб була переповнена. В залі до 30 осіб нараховувалось українців — це студенти та їхні рідні і знайомі.

Після відкриття директором школи та привітань учителів виступив з прощальною доповіддю Анатолій Омелян, голова випускної класи. Не хотілось вірити, що цю доповідь виголошує ще молодий юнак українець. Свою вдалу й цікаву доповідь розпочав він словами: "Я син українських батьків".

Далі розповів, де він народився та які тяжкі умови були для його батьків. Мущу признатись, що мене це дуже здивувало. Як це студент перед такою аудиторією не соромиться таке говори-

ти? Таж наша молодь здебільшого не тільки соромиться говорити комусь про своє українське походження, але й уникає розмовляти між собою українською мовою в школі і при зустрічах. Навіть уже під церквами не говорять по-українському. А вдома, як вони говорять, думаєте по-українському?!

Звертаючись до своїх однокласників, Анатолій казав: "Дорогі друзі. Наше майбутнє перед нами. Ми мусимо замінити старших у науці, техніці, і в усіх галузях життя розбудови нашої країни". Посипались рясні й довготривалі оплески.

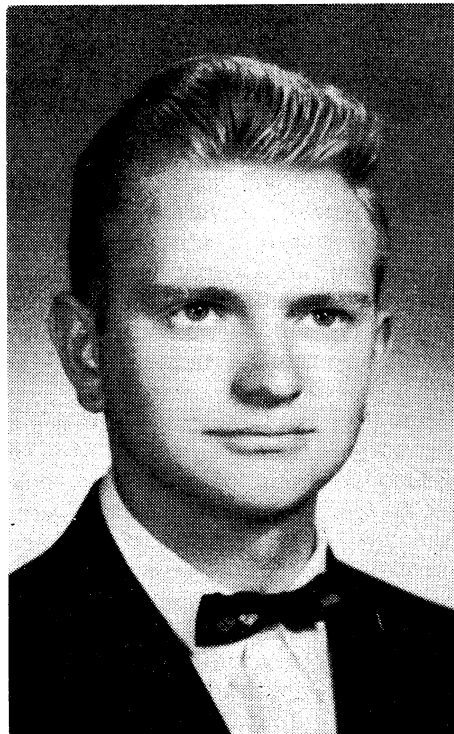
Першу премію, як зразковий учень в усій школі отримав Анатолій Омелян. Крім того, він отримав три премії за відмінне навчання. А четверту, найголовнішу премію — це безкоштовне чотирирічне навчання в Сіракузькому університеті.

За його успіхи в школі сенатор штату Нью-Йорку Рулессен прислав привітання й побажання дальших успіхів в науці. Прислав також привітання президент шкіл Мр. Молрой. А також вітали Анатолія чотири великі американські часописи.

Велика подяка батькам, а синові щастя Боже з такими успіхами закінчити й університет!

Після випускного вечора відбулося прийняття для родичів та знайомих. На прийнятті вітали батьків та Анатолія з добрими успіхами. Микола Дяченко, вітаючи студента-одумівця, запропонував перевести збірку на нашу пресу. На його заклик відгукнулися такі батьки: Омелян Г. \$5, Дяченко М. \$5, Рибальченко \$2.50, по \$2 склали: Ємець С., А. Сторож Т. І., по \$1 Черевко О. М., Гузляк В., та В. Литвиненко. Десять доларів призначено на пресовий фонд журналу ОДУМ-у "Молода Україна", а решту грошей на "Українські Вісті" в Німеччині.

М. Д.

Батько

Анатолій Омелян

ГУМОР

Суддя: Ваша провина доказана. П'ять свідків посвідчили що бачили, як ви крали яблука.

Обвинувачений: Прошу ласки суду, я поставлю десять свідків, які того не бачили.

МОЛОДЬ ЧІКАГО ВЕЛИЧНО ВІДЗНАЧИЛА РОКОВИНИ ТА- РАСА ШЕВЧЕНКА

31 травня молодь міста Чикаго та околиць, об'єднана в ОДУМ-і, Пласті, СУМ, МУН, Студентський Громаді, Українській Православній Лізі Молоді, ТУСМ, Обнова, цілоденних школах українознавства та церковних молодечих організаціях велично відзначили 150-ті роковини Тараса Шевченка.

Шевченківська імпреза розпочалася дефілядою організованої молоді в СУМ, Пласт та ОДУМ-і на великій залі Армори Гол, в Гумбольт парку, яку очолив голова Комітету Молоді проф. А. Антонович. Далі були покладені квіти перед портретом Тараса Шевченка і відбулася довга мистецька частина різних молодечих організацій.

Від ОДУМ-у керувала мистецькою частиною (оголошувала українською мовою) Олена Лукаш, струнна оркестра філії в кількості 50 осіб під керівництвом Анатолія Степового виконала в'язанку українських народних мелодій в аранжировці Григорія Давидовського та народню пісню "Полтава". Дівочий квінтет ОДУМ-у — Віра Тарасенко, Оля і Віра Горб, Ліда Романенко та Катя Щибря в супроводі струнного ансамблю під керівництвом Анатолія Луппо виконав дві народні пісні.

Варто відзначити, що цього разу ОДУМ в дефіляді не різнився своєю кількістю від більших організацій молоді Чикаго. Цього разу в дефіляді членів ОДУМ-у було більше як членів СУМ чи Пласту.

З ЮНОГО ОДУМ-У ПЕРЕВЕДЕНІ ДО СТАРШОГО ОДУМ-У

19 червня 1964 року в домі ОДУМ-у в Чикагській філії відбулися іспити при участі представників старшого громадянства, прихильників чи краще сказати друзів ОДУМ-у, Івана Білика та Дмитра Киреева. Від філії були присутні Василь Коновал, член управи філії та виховники Олена Лукаш і Олексій Коновал. Іспит тривав впродовж години, виховники, а час від часу зада-

вали питання також інші члени іспитової комісії.

Після іспитів виховники разом з запрошеними на іспити старшими вирішили, що з найкращим успіхом переходить до старшого ОДУМ-у Василь Вестеровський та з дуже добрим успіхом Люба Литус та Ліна Степова. З добрим успіхом Валя Пошиваник, Люся Петренко, Люба Горб, Василь Ковальчук та Микола Скиба. Також переведені до старшого ОДУМ-у Тамара Дмитренко, Людмила Ревенко, Людмила Мирутенко та Ніна Оборковська.

ЛОНДОНСЬКИЙ ЮНИЙ ОДУМ ПРАЦЮЄ

25 червня 1964 р. в міському парку м. Лондону відбувся виступ етнічних груп, в якому узяв активну участь Юний ОДУМ міста Лондону.

Виступ був дуже вдалий. Кожного року такі виступи відбуваються в міському парку етнічних груп і в цьому році Виховна Рада Юного ОДУМ-у взяла на себе цей виступ.

Юний ОДУМ міста Лондону бере активну участь в національних святах і взагалі проробив дуже багато вартісної праці для Юного ОДУМ-у.

Присутній

ПОСВЯЧЕНО ПАМ'ЯТНИК НА МОГИЛІ ІВАНА ТУРЧМАНОВИ- ЧА

30-го травня, при співучасті громадянства, друзів, знайомих та представників від організацій посвячено пам'ятник на могилі, трагічно загиблого Івана Турчмановича, на кладовищі української католицької церкви св. Миколая в Чикаго.

Він був одним з засновників струнної оркестри ОДУМ-у в Чикаго та першим учителем гри на гітарі. Покійний також належав до одумівського струнного ансамблю та був членом Об'єднання Колишних Вояків УПА. Після посвячення пам'ятника відбувся поминальний обід з участю брата покійного, що прибув з дочкою з Міннеаполісу. Від ОДУМ-у були присутні Грицько Лень і Олексій Коновал.

З БІОГРАФІЇ СЛІВ

Палуба

Слово "палуба", як не дивно, народилося не на морі, а в лісі: колись так називалась покрівля над вуликом, або над возом, або над човном. Критий віз, наприклад, мав назву "палубчастий". Ще не так давно вживався і синонім "палуби" — "палуб". Слово "палуб" складається з двох частин: "па" та "луба". "Па" — це прийменник, який зустрічається в словах "пагорб", "пасіка", "парость", а "луб" — кора (з липи або інших дерев), з якої у давнину робили покрівлі або "палуби" на возах тощо. "Лубом" накривали дуже-дуже давно і домівки. Про це свідчить слово "опалубок" — дерев'яний каркас, що набивають на крокви, на якому тримається покрівля будинків.

З розвитком судноплавства та суднобудівництва "палубою" стали називати поміст-покрівлю на дрібних, а згодом і на великих суднах. Так "палуба" з лісу прийшла на море.

На всі заставки

Цей вираз виник, коли з'явився водяний млин. "Заставками" у водяних млинах звались дерев'яні перегородки, якими можна було регулювати силу водяного струменя, що падав на колесо млина. Коли відсувалися всі заставки, млин працював на повну потужність. Отже вираз "на всі заставки" є синонімом сучасного — "на повну потужність". Звідси походять звороти: "лаяти на всі заставки", "кричати на всі заставки", "співати на всі заставки".

Коноплі, конопатити

Нашій мові властиве явище перестановки звуків у слові. Наприклад, "коноплі" звучало колись — "колопні". Слова "колопні", "колопня" відомі з діалектів української, білоруської та російської мов і є синонімами слова "коноплі". "Колопня" — це точна адреса дикоростучих конопель: коло пнів. Цікаво, що в російській мові і волонка конопель називають "пенькою". Це ще один доказ того, що слово

"пень" грало певну роль при виникненні поняття "колопні".

"Колопня", "колопні", "колопенька" в результаті перестановки звуків, викликані потребою благозвучності, стали вимовлятися "конопля", "коноплі", "конопелька".

Слово "коноплі" в деяких слов'янських мовах має синонім — "коноп". Від цих синонімів походить дієслово "конопатити" — затикати щілини коноплями (коноп'ю), клоччям, мохом.

Бондар

"Бодня" — велика діжка або кадіб. Той, хто робив "бодні", звався "боднарем". Це слово і досі побутує в діалектах української мови. В процесі шліфування мови поруч із словом "боднар" стало вживатися і слово "бондар", бо воно легше вимовлялося, легше спливало з язика. Таким це слово увійшло і до літературної мови.

Мерщій

Слово "меткий" має дуже давнє походження. Колись "меткими" називали воїнів, що вправно метали зброю. Пізніше воно стало синонімом слів "спритний", "швидкий", "проворний". Ступінь порівняння від цього слова — "метчий". У Марка Вовчка знаходимо: "Я метчий до Марусі..." Вимова слова "метчий" утруднювалась збігом звуків "т" і "ч". Вимовляти "ттш" ("ч" — "тш") і справді важко. Тим то в процесі розвитку мови "метчий" стало звучати "мерщій", так, як ми його і знаємо.

Чемний, чемність, нечема

Від виразу "ні к чому" утворилося слово "нікчемний", тобто ні на що не здатний. А для передачі позитивних властивостей виникла потреба в протилежному слові. Таким стало "кчемний". В цьому значенні його вживав Панас Мирний: "Куди ж ти кчемний,..."

Згодом, згубивши звук "к", воно стало вимовлятися як "чемний" (синонім до "вихований", "ввічливий"), а далі утворилися "чемність", "нечемність", "нечемний". Останнє породило "нечема" — синонім до "грубіяна", "неотеси".

Мета, митець, мистецтво

На перший погляд, між цими словами нема ніякого зв'язку. А проте всі вони спільного походження. У мові наших далеких предків дуже поширене було слово "метати". Полюючи або йдучи на ворога, первісні люди метали каміння, згодом — списи, стріли. Майстерністю попадати в ціль оволодівали з допомогою "мети" — мішені для вправ. На Україні ще й досі "метою" зветься народня гра в м'яча.

Від "метати" пішло й "меткий" — той, хто влучно цілить. Пізніше воно прибрало значення "спритний", "жвавий", "швидкий". Найкращі металники носили звання "метець", що означало "мастак", "умілець".

Відомий ще інший варіант — "мистець", утворене від однієї з форм дієслова "метати". Звідти й сучасне слово "мистецтво".

Обруч, обручка, обручення

Що спільного має бондарський обруч з обрядом заручин? Здається, нічого. А втім, слово "обруч" якраз і походить від слова "обручення", яке в мові наших предків вживалося на означення обряду вінчання. "Обручатися" означало колись іти "обруч", тобто з'єднувати руки для спільного шлюбного життя. Від нього утворилось і "обручка" — перстень, який надівали на пальці заручені. Подекуди так називали й браслет. А оскільки вживаний у бондарстві обруч за формою скидався на "обручку", то він попервах так і звався. Згодом бондарську "обручку" стали звати просто "обруч".

СПРОСТОВАННЯ

В останньому (15-ому) числі нашого журналу в рецензії на збірник "Північне Сяйво" сталася помилка, а саме рецензент переплутав авторів. Отже, автором репортажу про виставку О. Архипенка "Скульптура по-новому" не є Іван Кейван, як це подано в рецензії, а Марія Адріана Кейван.

Ласкаво просимо Вш. Паню Марію пробачити нам цей прикрий недогляд.

Редакція

ПРОМОВА С. ПІДГАЙНОГО

Діти, невтішна дружино, онуки і друзі!

Я не маю змоги ані попрощатися з незабутнім Лукою Павловичем, ані промовити над труною, у якій покидає Він цей невдячний світ і нас усіх, що його любимо й шануємо.

Мабуть, Бог потребує й любить добрих людей, бож занадто рано забирає від нас Луку Павловича!

Він належав до тої давньої віками і традицією прославленої категорії людей — людей козацької раси. Козацької сміливої, відважної, простодушної, гостинної, найчеснішої раси людей.

Його не треба було шукати — ні Він сам шукав і знаходив нас — нас, що віруємо і ісповідуємо Україну і боремося за її свободу.

Він ішов з усіма нами і йшов завжди в авангарді й тільки в авангарді, тільки там, де треба було тяжко робити і давати власні гроші. Там Він був перший між першими. Він як первохристиянин віддавав десятину з тяжко зароблених грошей на цілі церковні, громадські, політичні, видавничі чи молодечі.

За це ми всі його шанували, поважали, любили і раділи, що слава козацька не пропала і не пропаде, як таких Келембетів, таких славних Луків Павловичів буде більше. Та смерть неблаганна і хоч всі ми на цім світі тимчасові мешканці — а проте наші серця не витримують і ми плачемо над цією сумною труною.

Прощай наш дорогий друже, Лука Павловичу, — ти вмер з надією, що Україна буде Вільна і Незалежна. Для цього ти дуже багато робив і зробив. Ми віруємо Твоєю вірою і певні, що сонце Волі зійде над Україною і рід козацький прочитає Твої вогненні сторінки з "Білої Книги" і прославить Тебе і Твоїх нащадків вівки і віки.

У глибокій тузі С. Підгайний

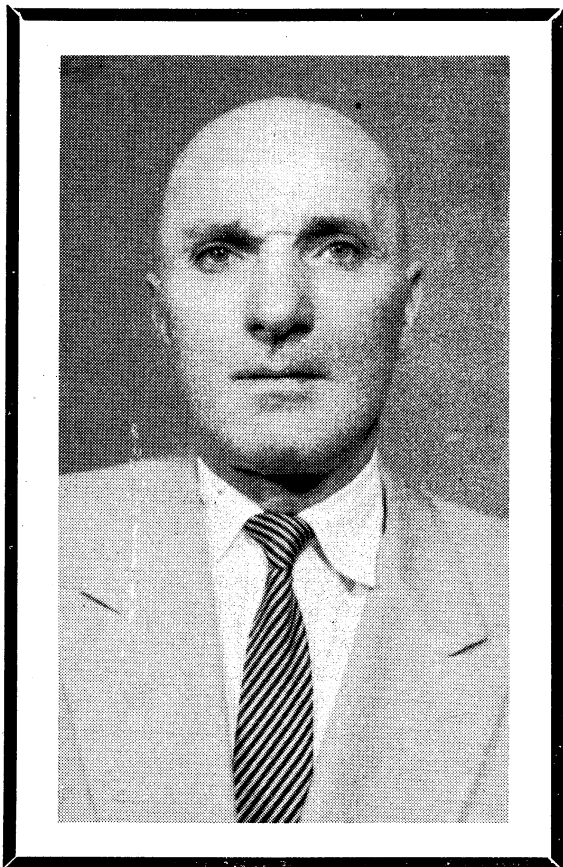
Голова Президії Світової Федерації колишніх політв'язнів і репресованих.

4 липня 1964 року.

ПОВІДОМЛЕННЯ

З глибоким сумом повідомляємо українське громадянство, що на 60-му році життя, в п'ятницю 3-го липня 1964 р., в Торонті, відійшов у вічність

ЛУКА ПАВЛОВИЧ КЕЛЕМБЕТ

Покійний народився в селі Потоки, Кременчузького району, Полтавської області. Був репресований більшовиками. Довгий час пробував на засланні у Воркуті і Колимі (див. Біла книга про чорні діла Кремля).

Лука Павлович Келембет — батько членів основоположників ОДУМ-у в Канаді Люби і Павла, був великим симпатиком ОДУМ-у, в якому часто допомагав філії в її праці, організував пресові фонди, приєднував нових передплатників та кольпортував журнал "Молода Україна".

Покійний мріяв повернутися на визволену Батьківщину, та передчасна смерть увірвала його життя.

В останню дорогу провозжали Луку Павловича прибиті горем дружина, діти, внуки та друзі Покійного.

Лука Павлович Келембет похований на цвинтарі "Прспект" у Торонті.

Нехай чужа земля буде Йому легкою!

Головна Управа ОДУМ-у,
редакція й адміністрація "МУ".

Об'єднання Українських Письменників "СЛОВО"

ДОКІЯ ГУМЕННА

СКАРГА МАЙБУТНЬОМУ

Роман

Ювілейне видання, присвячене 150-літтю Т. Шевченка. 326 стор. Тверда оправа. Ціна — \$5.00.

З незалежних причин ця праця з'являється в світ через 8 років після виходу роману-хроніки "Хрещатий Яр", що є, власне, продовженням роману "Скарга майбутньому".

Читачів, зацікавлених мати цілість і додати до "Хрещатого Яру" "Скаргу Майбутньому", просимо звернутися на нижче подану адресу не відкладаючи, бо пізніше цієї книжки вже може й не бути: фінансова неспроможність оплати друку та відсутність місця для зберігання видань примусили видати "Скаргу Майбутньому" меншим накладом, ніж "Хрещатий Яр" з тим, щоб книжку відразу ж і розіслати.

Замовлення й оплату слати на адресу:

D. HUMENNA

c/o The Ukrainian Academy of Arts and
Sciences in the U. S. Inc.

206 West 100th St.
New York, N. Y. 10025, U.S.A.

НОВИНКА!

НОВИНКА!

ВАСИЛЬ ЧАПЛЕНКО

ДРАМАТИЧНІ ТВОРИ

Книжку надруковано на доброму папері, великий формат, 308 сторінок.

Обкладинка мистця Володимира Баляса, Нью-Йорк, 1964.

Поспішайте із замовленням, бо тираж книжки
500 примірників.

Замовляти:

V. CHAPLENKO c/o Z. Stefaniw
7 Vincent Court, Apt. 3 A, Newark, N.Y. USA.

**

С. Н. Будко. Тавро Мефістофеля. П'єса на три дії. 32 сторінки. Українське Видавництво "Пробом", Торонто, 1964.

Друкарня Видавництва "Гомін України", 140 Беттерст вул., Торонто.

ДОРОГИЙ ЧИТАЧУ!

Майбутнє "МОЛОДОЇ УКРАЇНИ" залежить також
і від Тебе!

Отже, поширюй журнал, приєднуй нових
передплатників!

Не забвай і про пресовий фонд "Молодої України"

Успішно закінчила середню школу.

Вписавшись до ОДУМ-у у 1961 році, була у філіяльній управі скарбничкою, тепер — референт і вихователька Юного ОДУМ-у та кольпортер журналу "Молода Україна".

Співпрацює в недільній школі, бере активну участь у організації українських національних і побутових імпрез.

ВАЛЕНТИНА ШЕРЕМЕТА — активна членкиня філії ОДУМ-у в Ошаві, Онтаріо.

Народилася у 1946-му році у західній Німеччині.

Успішно закінчує Ошавську середню школу.

Секретарка філії, активна й ініціативна членкиня ОДУМ-у.

Прибуток з продажу вищеподаних льотерійних банкнотів (один долар за кожен) призначений на пресовий фонд тижневика "Українські Вісті" та одумівського журналу "Молода Україна".

На зворотному боці льотерійного банкноту подані фотознімки contestantок на королеву Зустрічі.

Купуючи банкнот від contestantки або обраних нею помічників, ви додаєте свій голос за ту contestantку, яку хочете бачити королевою Зустрічі.

Закликаємо все українське громадянство підтримати видавництва "Українські Вісті" і "Молода Україна", купуючи льотерійні банкноти, які одночасно залишаться для вас пам'яткою українського державного банкноту, відображеного в його оригінальних кольорах у 1000 карбованців.

Усім бажаючим одержати банкноти по пошті, радимо вислати замовлення з вкладеними до листа грошовими переказами на адресу:

Ukrainian Democratic Youth
Association
Dominion Executive
404 Bathurst St., Toronto 2 B
Ontario, Canada

АННА В'ОНЕНКО — активна членкиня філії ОДУМ-у в Торонті, Онтаріо.

Народилася у 1947-му році у західній Німеччині.

Успішно закінчує 11-ту класу середньої школи "Паркдейл Коледж Інститут".

Виховниця Юного ОДУМ-у й Юноодумівських літніх таборів.

Із здобуттям середньої освіти продовжуватиме навчання на мовному факультеті Торонтонського університету.

ЛЮБА КУЗНЦОВА — активна членкиня філії ОДУМ-у в Торонті, Онтаріо.

Народилася у 1946-му році у західній Німеччині.

Успішно закінчила середню школу. Два роки вчилася на курсах українознавства.

Секретарка філії. Належить до Катедрального хору св. Володи́мира.

ЛЮДМИЛА МОРОЗ — голова філії ОДУМ-у в Ст. Кетеринс, Онтаріо.

Народилася у 1945-му році у західній Німеччині.

Успішно закінчила середню "Паркдейл Коледж Інститут" і фахову школи.

Працює в торговельному департаменті відомої канадсько-американської фірми.

Активна й ініціативна членкиня ОДУМ-у.

ТАМАРА ПОДОПРИГОРА — активна членкиня філії ОДУМ-у в Лондоні, Онтаріо.

Народилася у 1946-му році в Австрії.

НАШІ ВТРАТИ

ПОМЕР СЕРГІЙ ЛИТВИНЕНКО

У суботу 20 червня на 65 році життя помер від удару серця в місті Нью-Йорку визначний скульптор та громадський діяч Сергій Литвиненко, уродженець Полтавщини. Залишивши Україну, як воєнної армії УНРеспубліки, він вийшов на еміграцію, де закінчив Академію Мистецтв з вісьма відзначеннями. В час перебування у Львові, Сергій Литвиненко виконав багато скульптурних композицій і пам'ятників, зокрема на могилі героїв, що віддали своє життя в боротьбі з окупантами. Тоді ж він створив пам'ятник-монумент Каменяреві України Іванові Франкові.

Перебуваючи в Америці, в Нью-Йорку, мистець Сергій Литвиненко створив багато скульптурних творів з відомих українських діячів. Його роботи стоїть пам'ятник Іванові Франкові на оселі Українського Робітничого Союзу в Глен Спей, США, та пам'ятник гетьманові Іванові Мазепі на оселі Українського Народного Союзу. Бюст на дерев'яній п'єдесталі Симона Петлюри його роботи тепер міститься в Чикагській філії ОДУМ-у. Головна Управа ОДУМ-у, діставши цей бюст, вирішила передавати його кожного року найактивнішій філії ОДУМ-у. І 1960 року на 10 з'їзді голова ОДУМ-у Микола Дзябенко в Нью-Йорку передав його Чикагській філії. У 1961 році бюст перебрала філія ОДУМ-у з Ньюарку. Але з 1962 року і по цей день він стоїть в домі ОДУМ-у в Чикаго.

ПОМЕР МАКСИМ РИЛЬСЬКИЙ

В п'ятницю, 24 липня 1964 р. помер поет і мистецтвознавець Максим Рильський в наслідок хвороби рака на 69 році життя. Народився Максим Рильський 19 березня 1895 р. у Києві. Син українського етнографа Тадея, що осиротив його на 9 році життя. Виховувався якийсь час в сім'ї батькового друга композитора Миколи Лисенка в Києві. Там закінчив гімназію і студіював на історико-філологічному факультеті Київського університету. До 1929 року працював як викладач-педагог. Викладав українську мову і літературу. Згодом обмежився до власної літературної творчості, перекладав з чужих мов і дослідів в ділянці мистецтвознавства.

Перша збірка віршів "На білих островах" появилася в 1910 р., коли авторові було 15 років життя. Рильський належав до групи українських поетів т. зв. неокласиків, розгромленої і ліквідованої. Він єдиний остався оціленим в умовах "усуспільнення" літератури та спрямування її на шлях соціалістичного реалізму — будови комуністичного суспільства. Автор збірки пізній "Синя далечина" — естет, майстер слова, навіть в найбільшій данині своїй сучасності, залишився поетом. Лишив українській літературі не лише свою поезію, але

присвоїв їй найкращі твори польської, французької, російської та класичної літератури. Його переклади стоять на найвищому по земі майстерності мистецької форми і мови.

Працював в різних галузях українознавства: літератури, мови, фолкльору, етнографії і т. п. Багато цінних видань появилось за його редакцією. Був дійсним членом АН УССР і АН ССРСР.

В останні роки перед смертю випростав хребет, виступаючи і займаючи слово відносно прав української мови, в обороні молодих письменників, обвинувачених в абстракціонізмі, та щодо самотності Шевченка, якого дехто надто покірно саджав у лавку російського мистецтва, літератури і науки.

Відійшов у вічність поет, українець і людина, що стояла вище своєї сучасності.

Оплот

Це слово ми вживаємо в значенні і "твердиня". А наші далекі предки називали "оплотом" звичайну огорожу, сплетену з лози. Пізніше на Україні це слово стало вимовлятися просто "пліт".

Очевидно, звичайний пліт у давнину був надійним захистом, що його стали вживати і в переносному значенні.

КРЕДИТОВИЙ СОЮЗ

- Платить 4% за депозити.
- Уділяє високі та дешеві позички.
- Асекує охорони до 2 тисяч, позички до \$10.000.
- Щоденне і вечірне урядання.

ВПИШІТЬСЯ І КОРИСТАЙТЕ
З ПОСЛУГ

У КРЕДИТОВОМУ СОЮЗІ!
404 Bathurst St, Toronto
Tel.: EM 3-3994

ФАХОВО, СПРАВНО, СКОРО.
СОЛІДНО, ДЕШЕВО!!!

Наше бюро полагоджує в цілому світі: прогульки групові, індивідуальні, імміграційні справи, купівлі квитків на літаки, пароплави, поїзди, автобуси на всі світові лінії.

Плянуйте подорож і хочете заощадити?

Пишіть або звертайтеся особисто по проспекти до єдиного українського представника нашого Бюро Подорожей —

МАРКІЯНА КОГУТА

THE POST HOUSE
TRAVEL BUREAU

2402 Bloor St. West,
Toronto 9, Ont.

Телефони: 767-7580 або 767-7589

УВАГА!

УВАГА!

Чистимо безплатно печі (форнеси) і даємо безплатну ціло річну обслу́гу

нашим сталим відборцям
опалової оливи.

ЗАМОВЛЯЙТЕ В НАС ОЛИВУ

DNIPRO FUEL OIL LTD.

TORONTO —

196 Bathurst Street

Тел.: вдень і вночі: EM 6-6539

HAMILTON —

857 Woodward Ave.

Тел.: вдень і вночі: 549-9634

Користайте також з нашої
БЕНЗИНОВОЇ СТАНЦІЇ при

509 Jane St. — RO 2-1969